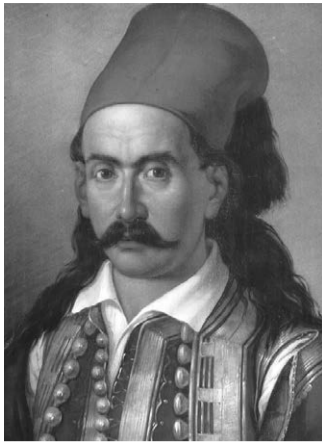

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο
Κ.Κ. ΔΟΥΡΑΚΙΟΥ

Όσσοσ

Παπαδά 27, Αθήνα, Τ.Κ. 115 26 • Τηλ. 210 6982661 • ΚΩΔ. ΕΝΤΥΠΟΥ 5386

Τριμηνιαία έκδοση του
Συλλόγου των εν Αθήναις
Αποδήμων Ασσιωτών
"Ο Μάρκος Μπότσαρης"
Χρόνος 25^{ος}
Αριθμός Φύλλου 100
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ-
ΜΑΡΤΙΟΣ 2024
• Τιμή: 0,30 €

Ο ΕΤΗΣΙΟΣ ΧΟΡΟΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ ΚΑΙ Η ΚΟΠΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗΣ ΠΙΤΑΣ

Διοργανώθηκε με απόλυτη επιτυχία φέτος ο ετήσιος χορός και η κοπή της πρωτοχρονιάτικης πίτας του συλλόγου μας το μεσημέρι της Κυριακής 4-2-2024 στο κέντρο διασκέδασης «ΛΑΜΨΗ» Λεωφ. Πάρνηθας 18ο κλμ στις Αχαρνές (Μενίδι). Πολύ νωρίς μέλη, χωριανοί και φίλοι του συλλόγου έδωσαν το παρόν. Ελπιδοφόρα η αθρόα προσέλευση της νεολαίας. Το Δ.Σ του συλλόγου σε συνεργασία με τη διεύθυνση του κέντρου είχαν φροντίσει για όλα. Το φαγητό, άριστο σε ποιότητα, και επαρκές σε ποσότητα σερβιρίστηκε πολύ γρήγορα και χωρίς καθυστέρηση άρχισε το γλέντι.

Στην όμορφη και φιλόξενη αίθουσα επεκράτησε από την αρχή ένα πολύ ευχάριστο κλίμα και έφερε κοντά όλες τις παρέες και τους ανθρώπους κάτι που είναι ο κύριος στόχος αυτών των εκδηλώσεων και αποτελεί τη μεγαλύτερη επιβράβευση για το Διοικητικό συμβούλιο του συλλόγου μας.

Η μουσική ορχήστρα, με κλαρίνο τον Πάνο Πλαστήρα και τραγούδι τον Νίκο Βλαχοδήμο με την ποικίλη και εναλλακτική μουσική και ως επί το πλείστον με την παραδοσιακή μουσική της ιδιαίτερας πατρίδας μας, μάς κράτησε συντροφιά για πολλές ώρες και ικανοποίησαν όλες τις

Μαρία Ν. Σπυριδίου-Παφύλλα, Απόστολος Ν. Κατσάνος, Χρήστος Ν. Γούλας, Ευάγγελος Θ. Θεοδώρου, Σπυριδούλα Γ. Κατσάνου-Ανωπολιτάκη, Ελένη Ευαγγ. Πανούση-Μασκλαβάνου-Χρήστος Θωμά Κατσάνος.

μουσικές επιθυμίες των παρευρισκομένων.

Την εκδήλωση άνοιξε ο πρόεδρος του συλλόγου κ. Ευάγγελος Θ. Θεοδώρου· καλωσόρισε όλους και όλες παρευρισκόμενους/ες και τους ευχαρίστησε εγκάρδια για τη συμμετοχή τους στην εκδήλωση αυτή και ιδιαίτερα αυτούς που έκαναν πολλά χιλιόμετρα για να είναι σήμερα μαζί μας. Χαιρετισμό επίσης απύθνη ο πρόεδρος της τοπικής κοινότητας Άσσου κ. Κωνσταντίνος Κατσάνος και ο ειδικός Γραμματέας της Πανεπιστημιακής Συνομοσπονδίας Ελλάδος (Π.Σ.Ε.) κ. Δονάτος Γκέλιας

Στη συνέχεια ο πρόεδρος έκοψε την πρωτοχρονιάτικη πίτα. Τυχερός της ημέρας (πέτυχε το φλουρί), η Καλέα-Λαμπρούση Στυλιανή (Στέλλα), που είχε δώρο ένα γεύμα τεσσάρων ατόμων, προσφορά της κοσμικής ταβέρνας ο «Μοριάς» της χωριανής μας Δήμητρας Δήμα, στη Φυλή.

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους, ο πρόεδρος της κοινότητας του χωριού μας Κωνσταντίνος Ευαγγ. Κατσάνος, ο ειδικός Γραμματέας της Πανεπιστημιακής Συνομοσπονδίας Ελλάδος (Π.Σ.Ε.)

Ο Πρόεδρος και το Δ.Σ. του Συλλόγου Αποδήμων Ασσιωτών «Ο ΜΑΡΚΟΣ ΜΠΟΤΣΑΡΗΣ» και η εφημερίδα «Ο ΑΣΣΟΣ» εύχονται στα μέλη, στους χωριανούς και στους φίλους του Συλλόγου «ΚΑΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΙΑ».

Λιλιπούτσιοι Ασσιώτες, 4-2-2024 στον αποκριάτικο χορό του Συλλόγου Αποδήμων Ασσιωτών στο κέντρο Λάμψη 18^ο κλμ Λ. Πάρνηθος.

κ. Δονάτος Γκέλιας και ο ταμίας Παύλος Γ. Χρήστου, τα μέλη του Δ.Σ του πολιτιστικού-επιμορφωτικού συλλόγου Ηπειρωτών Παιανίας ο κ. Κωνσταντίνος Ρέκατας, η κα Ευαγγελία Κωλέτση και η κα Θεοδώρα Πανταζή, ο πρόεδρος του συλλόγου Ηπειρωτών Αρτέμιδας (Λούτσας) κ. Ευθύμιος Κων. Ζήκας, ο ταμίας του Μορφωτικού-Πολιτιστικού Συλλόγου Άσσου με έδρα τα Ιωάννινα κ. Ιωάννης Γ. Θεοδώρου, η κ. Μαρία Δήμα-Ντατσοπούλου, γραμματέας του Συλλόγου Ηπειρωτών Πετρούπολης, ο αντιπρόεδρος του πανελληνίου συλλόγου ιδιωτικών γραφείων εύρεσης εργασίας Ευάγγελος Αν. Ζήκας, ο χοροδιδάσκαλος κ. Νίκος Τριανταφύλλου με τη σύζυγό του Φανουριά.

λά και τις κοινωνίες των άλλων κοινοτήτων του Δήμου.

Αγαπητοί φίλοι, ζούμε πλέον σε ρευστές και ευμετάβλητες εποχές, που ελάχιστη σχέση έχουν με το 1999, έτος έκδοσης της εφημερίδας μας. Μεσολάβησε η στυγνή 10χρονη μνημονιακή κρίση. Ακολούθησε η 3χρονη υγειονομική κρίση της πανδημίας. Η πολύχρονη οικονομική και υγειονομική κρίση διαμόρφωσαν μια νέα κατάσταση, επέφεραν ισχυρό πλήγμα και ανέτρεψαν τις κοινωνικές και οικονομικές ισορροπίες. Η σεισμική αυτή ανατροπή επέφερε και την εξασθένιση των αδελφοτήτων και των συλλόγων της Αποδημίας και οδήγησε στο λουκέτο τα έντυπα και τις εφημερίδες τους.

Σε πείσμα των καιρών ο δικός μας σύλλογος και η δική μας εφημερίδα, ευτυχώς, αντέχουν και παραμένουν ακμαίοι και δυνατοί. Αυτό οφείλεται αποκλειστικά στο φιλότιμο και στον πατριωτισμό των εκάστοτε προέδρων και των Δ.Σ.

Η Εφημερίδα "Ο Άσσος", όμως παραμένει ζωντανή, χάρη και στον ακαταπρόκλητο επιμελητή της και υπεύθυνο ύλης, από το πρώτο μέχρι το εκατοστό της φύλλο, τον εκλεκτό μας εκπαιδευτικό, συγχωριανό και φίλο Παύλο Γ. Χρήστου.

Ευχόμαστε και προσδοκούμε πως ο σύλλογος και η εφημερίδα μας, που ευδοκίμως συμπλήρωσε το εκατοστό της φύλλο, θα συνεχίσουν την παρουσία τους και την προσφορά τους, γιατί έχουν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο και να συντροφέψουν τις επόμενες και μελλούμενες γενιές.

Καλή αντάμωση στο διακοσιοστό φύλλο!
Ο Πρόεδρος και το Δ.Σ.

Αγαπητοί συγχωριανοί και φίλοι
Ήταν Άνοιξη του 1999 όταν, το Δ.Σ. του Συλλόγου, των εν Αθήναις Ασσιωτών, με πρόεδρο τον Γιώργο Κ. Λαμπρούση, υλοποιούσε τον διακαή στόχο των ξενιτεμένων Ασσιωτών, τύπωνε και έθετε στην κυκλοφορία το 1^ο φύλλο της εφημερίδας μας, "Ο Άσσος".

Οραματική προσδοκία όλων μας η εφημερίδα να σταθεί και να αποτελέσει τη στέρεη γέφυρα, που θα μετρίαζε την απόσταση των ξενιτεμένων από το αγαπημένο τους χωριό και θα χρησίμευε ως μέσο επικοινωνίας και βήμα ενημέρωσης των συγχωριανών μας.

Στο χαιρετιστήριο μήνυμα του 1^{ου} φύλλου, ο Πρόεδρος και το Δ.Σ. περιχαρείς και υπερήφανοι, ανακοίνωναν στους συγχωριανούς το πρώτο αποφασιστικό βήμα:

«Εδώ και πολλά χρόνια, όλοι εμείς που με αγάπη και μεράκι για τον τόπο μας ασχολούμαστε με τον "Σύλλογο των εν Αθήναις Ασσιωτών", ονειρευόμαστε την έκδοση αυτής της εφημερίδας. Μπορεί να λειτουργήσει ως μοχλός, που θα στηρίξει τη σύσφιξη των δεσμών με τον τόπο μας, να αναθερμάνει και να ενδυναμώσει τις σχέσεις ανάμεσα στους συγχωριανούς μας...».

Στο πρώτο αυτό μήνυμα ο Πρόεδρος και το Δ.Σ. έθεταν και τους σκοπούς και τους στόχους της έκδοσης της εφημερίδας:

«Φιλοδοξούμε η εφημερίδα να αποτελέσει τον φιλόξενο χώρο, όπου θα καταγραφούν τα ήθη και τα έθιμά μας, η τοπική ιστορία, οι λαϊκές παραδόσεις του χωριού μας και θα λειτουργήσει ως θεματοφύλακας της πολιτιστικής μας παράδοσης...».

100^ο Φύλλο

Η Εφημερίδα αυτή, πόθος και προσδοκία όλων μας έμελλε να ριζώσει, να βγάλει αγλαούς καρπούς και να αποτελέσει τον αόρατο δεσμό των απανταχού της γης και του κόσμου Ασσιωτών. Μετράει ήδη είκοσι πέντε χρόνια ανελλιπούς παρουσίας και εκατό φύλλα ακαταπρόκλητης προσφοράς. Προσφορά, που απευθύνεται τόσο προς τους μόνιμους κατοίκους του χωριού, όσο και προς τους απανταχού ξενιτεμένους.

Στα εκατό αυτά φύλλα της εφημερίδας βρέθηκαν θέση στις φιλόξενες σελίδες της τόσο η πολιτική, κοινωνική, πνευματική, αθλητική, θρησκευτική και πολιτιστική ζωή του χωριού μας, όσο και η πνευματική και πολιτιστική δραστηριότητα του Συλλόγου των ξενιτεμένων Ασσιωτών.

Η εφημερίδα αυτή βοήθησε ώστε να δημιουργηθεί μια αγαστή και αξιοθαύμαστη συνεργασία των εκάστοτε εκλεγμένων αρχόντων του χωριού με τα επίσης εκάστοτε εκλεγμένα Δ.Σ. του Συλλόγου. Το χωριό μας, μετά τον "Καποδίστρια" έπαψε να υπάρχει ως αυτόνομη πολιτική και κοινοτική οντότητα. Αποτέλεσε κοινοτικό διαμέρισμα πρώτα του δήμου Θεσπρωτικού και ύστερα του δήμου Ζηρού. Η εφημερίδα αυτή με επιτυχία και αντικειμενικότητα ανάλαβε και έφερε, μέχρι τώρα, σε αίσιο πέρας το βαρύ φορτίο της ενημέρωσης και της ορθής πληροφόρησης για επίκαιρα ζητήματα και ουσιαστικά προβλήματα, που αφορούν την κοινωνία του χωριού μας, αλ-

Κοινωνικά

Γάμοι

■ Το Σάββατο 2 Μαρτίου 2024 στον Ιερό Ναό Παμμεγίστων Ταξιαρχών Άρτας ο **Καλέσιος Ιωάννης** του Αντωνίου και της Σπυριδούλας ενώθηκε με τα δεσμά του γάμου με την εκλεκτή της καρδιάς του **Κακιώνη Μαρίνα** του Παντελή και της Κωνσταντίνας. Κουμπάρος: Ο Αλέξανδρος Μέμμος. Το νιόπα-

Η νύφη Μαρίνα Κακιώνη, ο γαμπρός Ιωάννης Καλέσιος με τη μητέρα του Σπυριδούλα Κούση και την αδερφή του Κωνσταντίνα.

ντρο ζευγάρι δεξιώθηκε τους προσκεκλημένους στο κτήμα Πολιτεία Ιμαρέτ Άρτας.

Ο Σύλλογος Αποδήμων Ασιωτών και η εφημερίδα ο "ΑΣΣΟΣ" εύχεται στο νιόπαντρο ζευγάρι "βίον ανθόσπαρτον και ζώην ανέφελον".

Γεννήσεις

■ Το τρίτο τους παιδί απέκτησαν ο **Θωμάς Κατσάνος** του Ευαγγέλου και της Βασιλικής και η **Ευαγγελία Λαμπρούση** του Δημητρίου και της Ευγενίας.

Ο Θωμάς Κατσάνος του Ευαγγέλου και της Βασιλικής με την κόρη του.

Στις 23 Σεπτεμβρίου 2023 στη μαιευτική κλινική του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Ιωαννίνων η Ευαγγελία Λαμπρούση έφερε στη ζωή ένα υγιέστατο και χαριτωμένο κοριτσάκι. Εμφανής η χαρά

των παππούδων Ευάγγελου Κατσάνου (Βαγγέλη Θωμά), Δημητρίου Λαμπρούση (Μήτσο Γούσια) και των γιαγιάδων Βασιλικής και Ευγενίας για το ευχάριστο αυτό γεγονός. Ευχόμαστε στους ευτυχισμένους γονείς Θωμά και Λίτσα, στους παππούδες Βαγγέλη και Δημήτρη και στις γιαγιάδες Βασιλική και Ευγενία να τους ζήσει και να είναι καλότυχη στη ζωή της.

■ Το πρώτο τους παιδί απέκτησαν ο **Θωμάς Θεοδώρου** του Θεοδώρου και της Χρυσαιγής και η **Αγγελική Νταλταγιάννη** του Χρήστου και της Ελευθερίας. Στις 16 Φεβρουαρίου 2023 στη μαιευτική κλινική ΡΕΑ η Αγγελική Νταλταγιάννη έφερε στη ζωή ένα υγιέστατο και χαριτωμένο αγοράκι. Εμφανής η χαρά του παππού Θεωδωρή (Ράκα) και της γιαγιάς Χρυσαιγής (Σούλα) για το ευχάριστο αυτό γεγονός. Ευχόμαστε στους ευτυχισμένους γονείς Θωμά και Αγγελική, στον παππού Θεωδωρή και στη γιαγιά Σούλα να τους ζήσει και να είναι καλότυχο στη ζωή του..

Θάνατοι

■ Στις 23 Φεβρουαρίου σε ηλικία 90 ετών έφυγε για το αιώνιο ταξίδι η **Παφύλλα Κούγκαλη Αικατερίνη** του Γεωργίου και της Γεωργίας. Η εξόδιος ακολουθία εψάλη στις 26 Φεβρουαρίου στον ιερό Ναό του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου στο Γέρακα Αττικής και ενταφιάστηκε στο κοιμητήριο του Γέρακα. Ας είναι ελαφρύ το χώμα που την σκέπασε. Αιωνία η μνήμη της.

Αικατερίνη Παφύλλα-Κούγκαλη

Μνημόσυνα

■ Την Κυριακή 14 Ιανουαρίου 2024 στον Ιερό Ναό Αγίου Γεωργίου Άσσου ετελέσθη ετήσιο μνημόσυνο υπέρ αναπαύσεως της ψυχής της **Λαμπρούση Πανάγιως** του Σπύρου και της Άννας (Θύμιο Λιώλαινας). Αιωνία η μνήμη της

Λαμπρούση Πανάγιω

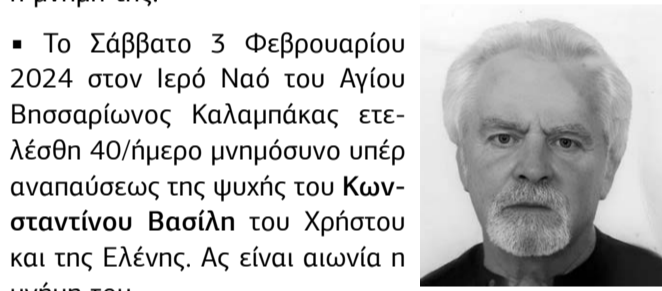
Πανούσης Νικόλαος

■ Την Κυριακή 28 Ιανουαρίου 2024 στον Ιερό Ναό των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης Άσσου ετελέσθη ετήσιο μνημόσυνο υπέρ αναπαύσεως της ψυχής του **Πανούση Νικολάου** του Παναγιώτη και της Βασιλικής (Νικολάκη Πάνο Βαγγέλη). Ας είναι αιωνία η μνήμη του.

Λαμπρούση Κωνσταντίνα

■ Την Κυριακή 28 Ιανουαρίου 2024 στον Ιερό Ναό των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης Άσσου ετελέσθη ετήσιο μνημόσυνο υπέρ αναπαύσεως της ψυχής της **Κατσάνου-Λαμπρούση Κωνσταντίνας** του Χρήστου και της Ευδοξίας (συζ. του Ντώνη Γάκη Θόδωρου). Ας είναι αιωνία η μνήμη της.

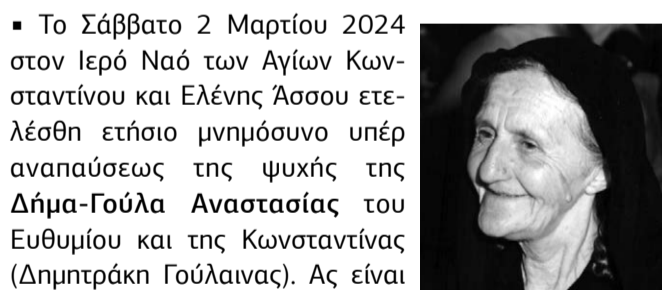

Κωνσταντίνου Βασίλειος σύζ. Μαρίας Ευθ. Χούθη.

Ζήκα -Παφίλα Χριστίνα

■ Την Κυριακή 25 Φεβρουαρίου 2024 στον Ιερό Ναό των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης Άσσου ετελέσθη ετήσιο μνημόσυνο υπέρ αναπαύσεως της ψυχής της **Ζήκα-Παφίλα Χριστίνας** του Μάνθου και της Βαρβάρας (Κώτση Παφίλαινας). Ας είναι αιωνία η μνήμη της.

Δήμα-Γούλα Αναστασία

■ Το Σάββατο 2 Μαρτίου 2024 στον Ιερό Ναό των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης Άσσου ετελέσθη ετήσιο μνημόσυνο υπέρ αναπαύσεως της ψυχής της **Δήμα-Γούλα Αναστασίας** του Ευθυμίου και της Κωνσταντίνας (Δημητράκη Γούλαινας). Ας είναι αιωνία η μνήμη της.

Κατσάνου-Δήμα Δήμητρα

■ Την Κυριακή 31 Μαρτίου 2024 στον Ιερό Ναό του Αγίου Γεωργίου Αχαρνών ετελέσθη ετήσιο μνημόσυνο υπέρ αναπαύσεως της ψυχής της **Τσόγκα Μαρίας** του Γεωργίου (Τσόγκαϊνας). Ας είναι αιωνία η μνήμη της.

Τσόγκα Μαρία

Προσφορές εις μνήμη

■ Ο **Θεοδώρου Ευάγγελος** του Θεοδώρου και της Ευδοξίας προσέφερε στην εφημερίδα μας το ποσό των 100 € στη μνήμη του πατέρα του **Θεοδώρου Θεόδωρου** του Ευαγγέλου και της Αναστασίας (Θοδωρή Βαγγέλη Νάκη). Τον ευχαριστούμε και ευχόμαστε υγεία και μακροήμευση σε αυτόν και την οικογένειά του για να τον θυμούνται και να τον έχουν στην καρδιά τους.

Θεοδώρου Θεόδωρος

■ Η **Θεοδώρου-Μακροδημήτρη Ευστρατία** του Σπύρου και της Αικατερίνης προσέφερε στην εφημερίδα μας το ποσό των 50 € στη μνήμη των αδελφών της **Ευαγγελίας Χούθη, Χαρίκλειας Λαμπήρη και Χρήστου Θεοδώρου** (Τάκη Πήλιου). Τη ευχαριστούμε και ευχόμαστε υγεία και μακροήμευση σε αυτήν και την οικογένειά της, να τους θυμούνται και να τους έχουν στην καρδιά τους.

Θεοδώρου-Χούθη Ευαγγελία

Θεοδώρου-Λαμπήρη Χαρίκλεια

Θεοδώρου Χρήστος

■ Ο **Κατσάνος Κωνσταντίνος** του Γεωργίου και της Αγγελικής προσέφερε στην εφημερίδα μας το ποσό των 50 € στη μνήμη των γονιών **Γεωργίου (Γάκη Νικολάκη) και Αγγελικής Κατσάνου** και της αδελφής του **Ευαγγελίας**. Τον ευχαριστούμε και ευχόμαστε υγεία και μακροήμευση σε αυτόν και την οικογένειά του για να τους θυμούνται και να τους έχουν στην καρδιά τους.

Γεώργιος και Αγγελική Κατσάνου

■ Η **Κατσάνου-Ανωπολιτάκη Σπυριδούλα** του Γεωργίου και της Αγγελικής προσέφερε στην εφημερίδα μας το ποσό των 20 € στη μνήμη του συζύγου της **Άγγελου Ανωπολιτάκη** του Φιλίππου και της Αναστασίας. Τη ευχαριστούμε και ευχόμαστε υγεία και μακροήμευση σε αυτήν και την οικογένειά της για να τον θυμούνται και να τον έχουν στην καρδιά τους.

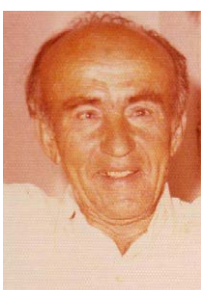
Κατσάνου Ευαγγελία

■ Η **Κατσάνου-Ανωπολιτάκη Σπυριδούλα** του Γεωργίου και της Αγγελικής προσέφερε στην εφημερίδα μας το ποσό των 20 € στη μνήμη του συζύγου της **Άγγελου Ανωπολιτάκη** του Φιλίππου και της Αναστασίας. Τη ευχαριστούμε και ευχόμαστε υγεία και μακροήμευση σε αυτήν και την οικογένειά της για να τον θυμούνται και να τον έχουν στην καρδιά τους.

Ανωπολιτάκης Άγγελος

■ Ο **Λαμπρούσης Αναστάσιος** του Ευαγγέλου και της Πανάγιως προσέφερε στην εφημερίδα μας το ποσό των 50 € στη μνήμη των γονιών του **Ευαγγέλου** (Βαγγέλη Κωνσταντή) και **Πανάγιως Λαμπρούση**. Τον ευχαριστούμε και ευχόμαστε υγεία και μακροήμευση σε αυτόν και την οικογένειά του για να τους θυμούνται και να τους έχουν στην καρδιά τους.

Λαμπρούσης Ευάγγελος με τη σύζυγό του Παπαγιάννη Πανάγιω.

■ Η Νάκια-Μανωλάκη Παναγιώτα του Ευθυμίου και της Δήμητρας προσέφερε στην εφημερίδα μας το ποσό των 50 € στη μνήμη των γονιών της Ευθυμίου (Θύμιο Φώτη) και Δήμητρας Νάκια και του

Νάκιας Ευθύμιος με τη σύζυγό του Δήμητρα..

Ανδρέας Μανωλάκης

συζύγου της Ανδρέα Γεωρ. Μανωλάκη. Την ευχαριστούμε και ευχόμαστε υγεία και μακροχρόνια σε αυτήν και την οικογένειά της για να τους θυμούνται και να τους έχουν στην καρδιά τους.

Πανούσης Νικόλαος

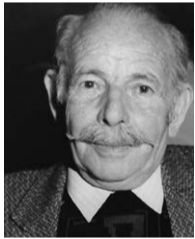
■ Η Πανούση - Ζήκα Παναγιώτου του Παναγιώτη και της Βασιλικής προσέφερε στην εφημερίδα μας το ποσό των πενήντα € (50) στη μνήμη του αδερφού της Πανούση Νικόλαου του Παναγιώτου και της Βασιλικής (Νικολάκη Πάνο Βαγγέλη). Την ευχαριστούμε και ευχόμαστε υγεία και μακροχρόνια σε αυτήν και την οικογένειά της για να τον θυμούνται και να τον έχουν στην καρδιά τους.

■ Ο Παφίλας Σπυριδών του Αθανασίου και της Γεωργίτσας προσέφερε στην εφημερίδα μας το ποσό των 100 € στη μνήμη του πατέρα του Παφίλα Αθανασίου του Σπύρου και της Αλεξάνδρας (Νάσιο Σπύρου). Τον ευχαριστούμε και ευχόμαστε υγεία και μακροχρόνια σε αυτόν και την οικογένειά του για να τον θυμούνται και να τον έχουν στην καρδιά τους.

Παφίλας Αθανάσιος

■ Ο Τσόγκας Στέφανος, Δημήτριος και Νικόλαος και η Τσόγκα Παναγιώτα και Αλεξάνδρα προσέφεραν στην εφημερίδα μας το ποσό των 40 € στη μνήμη των γονιών των Γεωργίου και Μαρίας Τσόγκα.

Γεώργιος και Μαρία Τσόγκα

■ Ο Χρήστου Παύλος του Γεωργίου και της Λαμπρινής προσέφερε στην εφημερίδα μας το ποσό των 100 € στη μνήμη των νουνών του Χρήστου (Τάκη Θύμιο Τούση) και Βασιλικής Δήμα. Τον ευχαριστούμε και ευχόμαστε υγεία και μακροχρόνια σε αυτόν και την οικογένειά του για να τους θυμούνται και να τους έχουν στην καρδιά τους.

Χρήστος Δήμας με τη σύζυγό του Βασιλική.

Προσφορές στην εφημερίδα μας

- Δήμα-Παπακώστα Αλεξάνδρα του Μάρκου και της Λαμπρινής 50 €.
- Δήμα-Σταθουλοπούλου Θεοδώρα του Αναστασίου και της Μαρίας ..... 50 €.
- Ζήκα-Πανούση Παναγιώτου του Παναγιώτου και της Βασιλικής..... 50 €.
- Θεοδώρου Δημήτριος του Χρήστου και της Μαρίας ..... 50 €.
- Θεοδώρου Ευάγγελος του Θεοδώρου και της Ευδοξία ..... 100 €.
- Θεοδώρου-Μακροδημήτρη Ευστρατία του Σπύρου και της Αικατερίνης ..... 50 €.
- Κατσάνος Κωνσταντίνος του Γεωργίου και της Αγγελικής ..... 50 €.
- Κατσάνου-Ανωπολιτάκη Σπυριδούλα του Γεωργίου και της Αγγελικής..... 20 €.
- Κατσάνου-Σκανδάλη Χαρίκλεια του Λάμπρου και της Αικατερίνης ..... 20 €.
- Κώνστας,Δημήτριος του Ευθυμίου και της Αικατερίνης..... 50 €.
- Λαμπρούσης Αναστάσιος του Ευαγγέλου και της Παναγιώτας ..... 50 €.
- Νάκια-Μανωλάκη Παναγιώτα του Ευθυμίου και της Δήμητρας 20 €.
- Παπαθανασίου Αθανάσιος του Σταύρου.(από το Θεσπρωτικό).. 30 €.
- Παφίλας Σπυριδών του Αθανασίου και της Γεωργίτσας..... 100 €.
- Ράπη Μαρία από Τύρια Κρανέας ..... 50 €.
- Τσόγκας Στέφανος του Γεωργίου και της Μαρίας ..... 20 €.
- Τσόγκας Δημήτριος, Νικόλαος, Παναγιώτα και Αλεξάνδρα ..... 20 €.
- Χρήστου Λεωνίδας του Γεωργίου και της Λαμπρινής..... 50 €.
- Χρήστου Παύλος του Γεωργίου και της Λαμπρινής ..... 100 €.

ΚΟΠΗ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗΣ ΠΙΤΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΣΣΙΩΤΕΣ ΣΤΑ ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Την Παρασκευή 9 Φεβρουαρίου 2024 μέσα σ' ένα ζεστό, φιλικό, ευχάριστο πατριωτικό περιβάλλον έκοψε την πρωτοχρονιάτικη πίτα ο Μορφωτικός Πολιτιστικός Σύλλογος Άσσου με έδρα τα Ιωάννινα. Πολύ νωρίς Ασσιώτες που διαμένουν στα Ιωάννινα, αυτοί που πήγαν από το χωριό αλλά και φίλοι του Συλλόγου έδωσαν το παρόν στη ψησταριά «ο Μίλτος» Χρ. Κάτσαρη 30.

Από αριστερά: Τσιατούρας Χρήστος, Παφίλα-Γούλα Ελένη, Λαμπρούσης Δημήτριος, Παφίλα-Νάκια Βασιλική, Θεοδώρου Ιωάννης,

Ο τυχερός Ιωάννης Καλέσιος με τον Δημήτρη Σπ. Λαμπρούση.

Το Δ.Σ είχε φροντίσει για όλα, ώστε οι παρευρισκόμενοι να φύγουν με τις καλύτερες εντυπώσεις και για άλλη μια φορά κέρδισε το στοίχημα αυτό.

Παρόντες ο πρόεδρος της τοπικής κοινότητας του χωριού μας Κωνσταντίνος Ευαγγ. Κατσάνος και ο τοπικός σύμβουλος Ιάσωνας Σπ. Παφίλας. Τους παρευρισκόμενους καλωσόρισε ο πρόεδρος του Συλλόγου Δημήτριος Σπ. Λαμπρούσης.

Τυχερός της ημέρας (πέτυχε το φλουρί) ο Ιωάννης Καλέσιος του Αντωνίου και της Σπυριδούλας, που είχε ως δώρο μια ηλεκτρική ψηστιέρα προσφορά του καταστήματος «Ηλεκτραγορά Πανούση» στο Θεσπρωτικό.

Παραδοσιακά γιορτάστηκαν τα Κούλουμα στον Άσο.

Με πρωτοβουλία της τοπικής κοινότητας Άσσου και του Δήμου Ζηρού γιορτάστηκαν φέτος στον Άσο τα παραδοσιακά κούλουμα, τη Δευτέρα 18 Μαρτίου στην κεντρική πλατεία του χωριού. Πολύ νωρίς αρκετοί Ασσιώτες, αλλά και φίλοι του Άσσου από τα γειτονικά χωριά βρέθηκαν στην κεντρική πλατεία και για αρκετές ώρες γιόρτασαν τα παραδοσιακά κούλουμα τρώγοντας, πίνοντας και χορεύοντας.

Προσφέρθηκε νόστιμη παραδοσιακή φασολάδα. Για τη νοστιμιά είχαν φροντίσει ο Παντελής Γούλας και η Αναστασία (Σούλα) Καλεσίου, που την είχαν νοστιμομαγειρέψει, όπως και τα προηγούμενα χρόνια. Επίσης προσφέρθηκαν καλβάς, ελιές, άφθονο κρασί, μπόλικο τσίπουρο και νόστιμες λαγάνες.

Τα εδέσματα προσέφερε ο Δήμος Ζηρού και κάτοικοι της τοπικής κοινότητας Άσσου.

Για τη μουσική, όπως κάθε χρόνο, είχε φροντίσει ο Λάμπρος Παν. Πανούσης.

Παντελής Γούλας

Γλυκόπικρες Αναφορές ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ

Η παιδεία ήταν πάντα ο μεγάλος καμμός των Ελλήνων γενικά και των Κωνσταντινουπολιτών ειδικότερα.

Η αξιοζήλευτη εκπαιδευτική παράδοση της Πόλης οφείλεται, κατά κύριο λόγο, στα μεγάλα και ονομαστά σχολεία της: σε αυτά που τώρα λειτουργούν, όπως είναι η Μεγάλη του Γένους Σχολή, το Ζωγράφειο Λύκειο, το Ζάππειο παρθεναγωγείο, και σε εκείνα που έχουν αναστείλει τη λειτουργία τους, όπως η Θεολογική Σχολή της Χάλκης, το κεντρικό Παρθεναγωγείο, το Ιωακείμειο Παρθεναγωγείο.

Τα σχολεία αυτά με τα επιβλητικά τους κτήρια και τη μακρόχρονη ιστορία τους, αποτελούσαν πάντα πόλο έλξης για τους Κωνσταντινουπολίτες, μικρούς και μεγάλους. Ήταν εκπαιδευτικοί πυρήνες, πολύτιμα φυτώρια για την Ομογένεια της Πόλης. Ήταν το καύχημα, η περηφάνια, αλλά και η παρηγοριά όλων όσοι έζησαν τα τελευταία δύσκολα χρόνια εκεί.

Του Αθανασίου Παπαθανασίου

Καθώς οι πολιτικές εξελίξεις επηρέαζαν τα εκπαιδευτικά πράγματα, οι καλές εποχές εναλλάσσονταν με τις δύσκολες. Μετά την ίδρυση του νέου τουρκικού κράτους, επιβλήθηκαν νέες διοικητικές και εκπαιδευτικές ρυθμίσεις στη λειτουργία των σχολείων, πάντοτε δυσμενέστερες. Με διάταγμα έκλεισαν όλα τα σχολεία της μειονότητας και επετράπη να λειτουργήσουν μόνο αυτά της ελληνικής κοινότητας που ήταν σε Κωνσταντινούπολη και Ίμβρο.

Στην Τουρκία δεν υπάρχουν σχολές που να βγάζουν εκπαιδευτικούς για μειονοτικά σχολεία. Το 1973 αποφασίστηκε πως στα πλαίσια της αμοιβαιότητας, θα μπορούσαν να διορίζονται 16 μετακλητοί Έλληνες δάσκαλοι σε Κωνσταντινούπολη και Ίμβρο (τόσα ήταν τα κενά) και ο ίδιος αριθμός Τούρκων δασκάλων στη Δυτική Θράκη. Ο υποδιευθυντής είναι Τούρκος και η πληρωμή του γίνεται από την ελληνική κοινότητα. Τα βιβλία των ελληνικών έρχονται από την Ελλάδα. Οι δαπάνες του σχολείου στηρίζονται από τα ελληνικά βακουφικά ιδρύματα. Εάν ένας από τους γονείς είναι Έλληνας, ή αν είναι αλλοδαπής προέλευσης αλλά ξέρει ελληνικά, τότε μπορούν να γράφουν το παιδί τους στο σχολείο. Το κράτος αφήνει την πρωτοβουλία στους διευθυντές. Οι μειονότητες έχουν δημογραφικό πρόβλημα. Μέσα σε έναν πληθυσμό 20 εκατομμυρίων απέμειναν μόνο 2 χιλιάδες άνθρωποι και εξ αυτών το 60% είναι πάνω από 60 και 70 ετών. Σχολεία που ιδρύθηκαν σε ιστορικά προάστια της Κωνσταντινούπολης και παρέχουν παιδεία μέσα σε λαμπρά κτήρια, βρίσκονται αντιμέτωπα με το κλείσιμο λόγω του μικρού αριθμού μαθητών, κυρίως από το 1964 και μετά. Παρ' όλη την ασφυκτική και πολύ συχνά απελπιστική εκπαιδευτική κατάσταση, οι δάσκαλοι μοχθούν, διότι οι Ρωμιοί της Πόλης γνωρίζουν καλά, ότι η ελπίδα τους είναι οι νέοι τους. Ας δούμε, όμως, εν συντομία, αυτά τα μεγάλα σχολεία και την προσφορά τους στους Ρωμιούς της Πόλης.

A. Αυτά που βρίσκονται σε λειτουργία

1. Η Μεγάλη του Γένους Σχολή

Σύμβολο της πνευματικής ακμής του ελληνοισμού της Πόλης. Χαρακτηρίστηκε «πρόδρομος του εν Αθήναις Εθνικού Πανεπιστημίου» και η ίδρυσή της ανάγεται στον Πατριάρχη Γεννάδιο Σχολάριο. Στεγάστηκε σε διάφορα οικήματα, κατά καιρούς, από το 1803 μέχρι το 1849, έτος κατά το οποίο εγκαταστάθηκε οριστικά στο Φανάρι. Είναι το λαμπρό κόκκινο οικοδόμημα που δεσπόζει στον Κεράτιο κόλπο (εγκαινία 12 Σεπτεμβρίου 1882 από τον Πατριάρχη Ιωακείμ Γ').

Η Πατριαρχική Μεγάλη του Γένους Σχολή υπήρξε σπουδαιότατο εργαστήριο εθνικής μόρφωσης με βάση το ελληνοχριστιανικό ιδεώδες. Δίδαξαν σ' αυτήν επιφανείς λόγιοι όπως οι: Ζυγομάλης, Αλ. Μαυροκορδάτος, Ευγένιος Βούλγαρης, Κωνσταντίνος Κούμας κ.ά.

Οι απόφοιτοί της διέπρεψαν στα γράμματα, στην πολιτική και στο εμπόριο. Μετά το 1925, η Σχολή υποχρεώθηκε να συμμορφωθεί με τη νέα τάξη πραγμάτων και λειτουργεί, ως απλό γυμνάσιο και λύκειο, με διευθυντές λαϊκούς και όχι κληρικούς σχολάρχες. Ο αριθμός των

μαθητών της Σχολής βαίνει συνεχώς μειούμενος, όπως, άλλωστε, συμβαίνει σε όλα τα εκπαιδευτήρια της Πόλης. Τα τελευταία χρόνια ο αριθμός των μαθητών, μαζί με εκείνες του Ιωακείμειου Παρθεναγωγείου, το οποίο ανέστειλε τη λειτουργία λόγω ανεπαρκούς αριθμού μαθητριών, είναι, περίπου, 70.

2. Το Ζωγράφειο Λύκειο

Το Ζωγράφειο είναι ένα από τα λίγα εναπομείναντα ελληνικά εκπαιδευτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην Πόλη. Βρίσκεται στο κέντρο της Πόλης σε μικρή απόσταση από το Πέρα.

Τον 19ο αιώνα ήταν έργο αναγκαίο για τη ρωμαϊκή κοινότητα η λειτουργία αυτής της Σχολής. Είχε φτάσει να αριθμεί 800, περίπου, μαθητές και, πλέον, δεν ανταποκρινόταν κτηριακά στις απαιτήσεις της εποχής. Πραγματοποιήθηκε έρανος, και, με κορυφαία προσφορά του Χρυστάκη Ζωγράφου, ανηγέρθη το 1892 το αριστουργηματικό οικοδόμημα που βλέπουμε σήμερα. Σε ένδειξη τιμής και ευγνωμοσύνης προς τον ευεργέτη ονομάστηκε το σχολείο Ζωγράφειο.

Με προορισμό να δώσει πρακτικής κατεύθυνσης εκπαίδευση, συγκεκριμένα στο αναλυτικό πρόγραμμα τα κλασικά γράμματα και τα εμπορικά μαθήματα. Στη συνέχεια έγιναν προσπάθειες εκσυγχρονισμού του αναλυτικού προγράμματος και ενισχύθηκε η διδασκαλία των ξένων γλωσσών: γαλλικής, αγγλικής, γερμανικής.

Από το 1915 μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1960, υπό την τουρκική διεύθυνση παιδείας το Ζωγράφειο λειτουργούσε κάτω από εξαιρετικά δύσκολες συνθήκες.

Στα πάνω από 100 χρόνια ζωής του, το Ζωγράφειο ανυψώθηκε τόσο, ώστε το όνομά του ταυτίζεται με την πρόοδο. Σήμερα λειτουργεί ως ιδιωτικό μειονοτικό μεικτό γυμνάσιο-λύκειο και ο αριθμός των μαθητών έχει μειωθεί στους 50. Έχουν ακόμη υψηλές επιδόσεις και επιτυχίες στα πανεπιστήμια, αλλά οι συνθήκες δεν ευνοούν την ελληνομάθειά τους.

3. Το Ζάππειο Παρθεναγωγείο

Το 1870 ο Ηπειρώτης Ηροκλής Βασιιάδης ιδρύει τον σύλλογο υπέρ της γυναικείας παιδείας, με πρώτον πρόεδρο τον Χρυστάκη Ζωγράφο. Πρόθυμος συμπαραστάτης, αλλά και χρηματοδότης του Συλλόγου βρίσκεται ο Βορειοηπειρώτης Κωνσταντίνος Ζάππας. Έτσι το 1875 στις 22 Σεπτεμβρίου εγκαινιάζεται το «Ανώτατον Ελληνικόν Εκπαιδευτήριον του Θήλεος φύλου εν Σταμπούλ». Τη σχολή την επιχορηγούν, κυρίως ο Κωνσταντίνος Ζάππας, επίσης ο Χρυστάκης Ζωγράφος και ο Γεώργιος Ζαρίφης. Για την πλούσια χορηγία του Κωνσταντίνου Ζάππα, οι ιδρυτές του σχολείου το ονομάζουν, τιμής ένεκεν, Ζάππειο παρθεναγωγείο.

Το εθνωφελές ίδρυμα, δια την διάδοσιν της ελληνικής παιδείας και γλώσσας κατά την Ανατολήν, ανακηρύχθηκε, το 1879, «ισοβάθμιον» με το Αρσάκειον Διδασκαλείο των Αθηνών. Το εξωρόφο, επιβλητικό κτήριο θεμελίωσε ο Πατριάρχης Ιωακείμ ο Γ' το 1882 και αποπερατώθηκε το 1885. Ο Γ. Νιάγκας το αποκάλεσε «αγάλισμα ενός των επτά λόφων του Βυζαντίου και εγκαλωπίσμα της Πρωτεύουσας».

Στο Ζάππειο, από την ίδρυσή του μέχρι και σήμερα, λειτουργεί νηπιαγωγείο, δημοτικό και γυμνάσιο. Τα πρώτα χρόνια λειτουργούσε και ως οικοτροφείο. Η ιστορία του λαμπρού αυτού εκπαιδευτηρίου μπορεί να ταυτιστεί με την ιστορία του ελληνοισμού της Πόλης.

B. Αυτά που ανέστειλαν τη λειτουργία τους

1. Η Θεολογική Σχολή της Χάλκης

Η Σχολή άρχισε να λειτουργεί το 1884, επί Πατριάρχου Γερμανού Δ'. Η φοίτηση ήταν κατά βάση επταετής. Στη λειτουργία της Σχολής υπήρχε μια αρμονία ανάμεσα στη θεολογική θεωρητική γνώση και στην πρακτική εκκλησιαστική κατάρτιση των ιεροσπουδαστών. Σε λίγο χρόνο η φήμη της Σχολής είχε εξαπλωθεί μεταξύ του ομόδοξου και ετερόδοξου κλήρου.

Επί Πατριάρχου Αθηνάγορα η Σχολή απέκτησε νέα πνοή και μπόρεσε να στηρίξει τα οικουμενικά ανοίγματα του Πατριαρχείου. Η τελευταία περίοδος λειτουργίας της Σχολής τοποθετείται στην εικοσαετία 1951-1971, όταν λειτουργούσε με τριετές λυκειακό και τετραετές καθάρα θεολογικό τμήμα, ανάλογο με εκείνα των θεολογικών σχολών Αθηνών και Θεσσαλονίκης. Το 1971, με

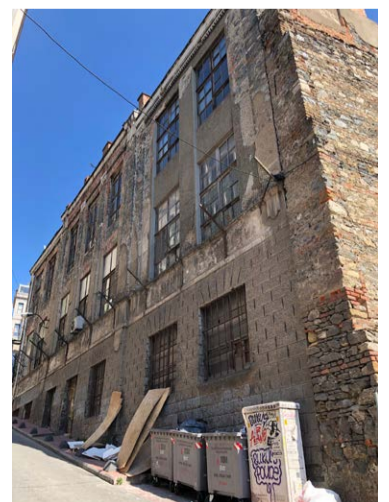

διάταγμα του Υπουργείου Παιδείας, η Θεολογική Σχολή υποχρεώθηκε να αναστείλει τη λειτουργία της, διατηρώντας μόνο το λυκειακό τμήμα. Κι αυτό, όμως, καταργήθηκε στα 1984-85. Ωστόσο, το καμάρι και κόσμημα της Θεολογικής Σχολής της Χάλκης, η ανεκτίμητη βιβλιοθήκη της, βρίσκεται πάντα σε λειτουργία.

Ο Πατριάρχης Βαρθολομαίος, σε κάθε ευκαιρία επαναφέρει το πάγιο αίτημα όλης της ορθόδοξης κοινότητας να δοθεί άδεια για την επαναλειτουργία της Σχολής. Αίτημα ζωτικό για το Πατριαρχείο, αφού από τους κόλπους αυτής της Σχολής θα βγουν κληρικοί που θα επανδρώσουν τις τάξεις του.

2. Το Κεντρικό Παρθεναγωγείο

Ήταν δωρεά κυρίως των αδελφών Στεφάνου Ζαφειροπούλου και Ελένης Ζαρίφη. Οι συνεχείς οικονομικές ανάγκες του σχολείου καλύπτονται από εράνους και, κυρίως, από τις δωρεές των ευεργετών. Είχε έντεκα (11) τάξεις και οι απόφοιτές του είχαν δικαίωμα να διδάξουν στις κατώτερες τάξεις του δημοτικού. Από το 1953 μέχρι το 1957 λειτουργούσε και νηπιαγωγείο.

Η προέλευση της ονομασίας "Σούλι"

Πολλές απόψεις έχουν διατυπωθεί για την προέλευση της ονομασίας του Σουλίου. Κάθε άποψη έχει τα δικά της επιχειρήματα. Καμιά δεν είναι απόλυτα πειστική και τεκμηριωμένη. Άλλες πείθουν περισσότερο και άλλες λιγότερο. Εδώ δεν θα προσπαθήσω να ενισχύσω καμία άποψη, απλώς θα αναφέρω όσες απόψεις γνωρίζω και ας βγάλει καθένας μόνος του συμπεράσματα. Άλλοι υποστηρίζουν ότι η ονομασία δόθηκε με βάση γεωμορφικά χαρακτηριστικά της περιοχής και άλλοι ότι η ονομασία απηχεί

του Παύλου Γ. Χρήστου

προσωνόμιο (Βαπτιστικό ή παρωνύμιο).

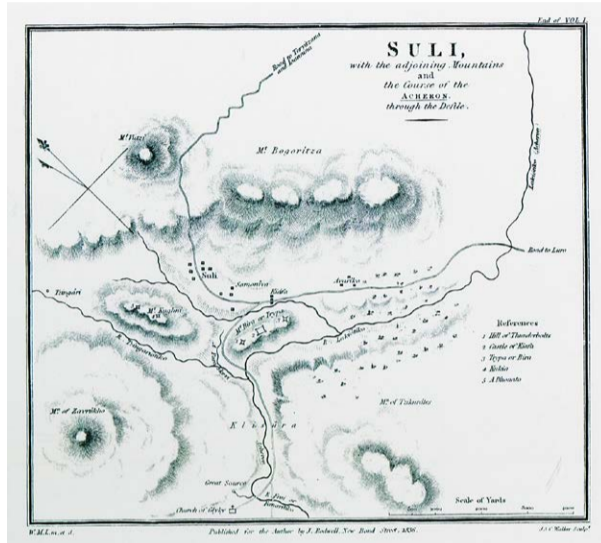
Στην περιοχή υπήρχαν τέσσερις οικισμοί Σούλι, Κιάφα, Αβαρικό και Σαμονίβα. Το όνομα του μεγαλύτερου οικισμού επικρατεί των άλλων και με την ονομασία Σούλι υποδηλώνονται οι οικισμοί και όλη η ορεινή περιοχή τους. Οι κάτοικοί τους λέγονται Σουλιώτες και σουλιώτικα τα όρη που υψώνονται ανατολικά των οικισμών. Αποδίδεται και η ονομασία Κακοσούλι και Κακοσουλιώτες που συχνά συναντάται και στη δημοτική ποίηση.

Πρώτος ασχολήθηκε ο Χριστόφορος Περραιβός, ο οποίος γράφει ότι μερικοί βοσκοί από τα γύρω χωριά, προκειμένου να ζήσουν ελεύθερα και όχι να είναι ραγιάδες, ανέβηκαν στα βράχια της Μούργκας, στο κέντρο περίπου των Κασσωπείων ορέων (τόρα λέγεται οροσειρά του Σουλίου). Το παράδειγμά τους ακολούθησαν και πολλοί από τη γύρω περιοχή και μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα κατοίκησαν πάνω από εκατό οικογένειες. Κάποιος Οθωμανός με το όνομα «Σούλης» ανησύχησε για την εγκατάσταση των χριστιανών στα βραχώδη και απρόσιτα μέρη και αφού συγκρότησε σώμα από τριακοσίους ομόθησκους, κινήθηκε εναντίον τους, προκειμένου να τους αναγκάσει να φύγουν από τις βουνοκορφές. Έγινε μάχη πολλών ωρών, εφονεύθησαν πολλοί Τουρκοαλβανοί και μαζί τους ο αρχηγός τους Σούλλης. Σε ανάμνηση της μεγάλης αυτής νίκης ονόμασαν το χωριό Σούλλη. Η μάχη αυτή υπολογίζεται ότι έγινε το 1620 κι είναι η πρώτη μάχη των Σουλιωτών που αναφέρεται από τον Περραιβό.

Άλλη παράδοση που είναι παραλλαγμένη από την προηγούμενη και αναφέρεται από τον Αναστάσιο Γούδα, έχει ως εξής: Μια ομάδα πολεμιστών με αρχηγούς τους Μποτσαραίους και Τζαβελαίους, προκειμένου να διατηρήσουν το μάχιμο ήθος και τη θρησκεία, εγκαταστάθηκαν στα βουνά της περιοχής. Τα όρη αυτά όμως κατείχε από πολλά χρόνια κάποιος Οθωμανός ποιμένας με το όνομα Σούλης, τον οποίο οι έποικοι εφόνευσαν και γι' αυτό ονομάστηκαν Σουλιώτες, δηλαδή άνδρες που εφόνευσαν τον Σούλη και όλα τα βουνά

περιληπτικά «Σούλι». Μολονότι η παράδοση είναι παραλλαγμένη, η διαπίστωση για την προέλευση της ονομασίας είναι η αυτή.

Ο Χρ. Χρηστοβασίλης υποστηρίζει πως η λέξη Σούλι προέρχεται από τον πρώτο οικιστή της περιοχής που λεγόταν Αθανασούλης (Σούλλη) και αναφέρει τα εξής: «Κατά παράδοση που διατηρήθηκε στο σπίτι μου και την ξέρω από τον πατέρα μου, ο πρώτος οικιστής του Σουλίου ήταν ο ποιμνιοτρόφος Αθανασούλης και κατά κοινή συνήθεια λεγόταν υποκοριστικά Σούλλη».

Χάρτης της περιοχής Σουλίου του William Martin Leak

Ο Ιωάννης Φιλήμων προσπάθησε να συσχετίσει τ' όνομα με την αρχαία πόλη Σόλλιον που αναφέρει ο Θουκυδίδης «Σούλιο δε εστί το αρχαίον Σύλλιον», γράφει ο Φιλήμων.

Ο ποιητής Ανδρέας Κάλβος, που έχει γράψει μια ωδή με τριάντα στροφές, αφιερωμένη «ΕΙΣ ΣΟΥΛΙ», ονομάζει την περιοχή «Σελαΐδας», δηλαδή περιοχή του αρχαίου Μαντείου Δωδώνης, όπου οι Σελλοί υπήρξαν οι πρώτοι Έλληνες (όπως αναφέρει και ο Όμηρος), θεωρεί δε τους Σουλιώτες απογόνους τους. Από τα χωριά της περιοχής που δεν ανέχονταν τη σκλαβιά ανέβηκαν στα βράχια της Μούργκας και έκτισαν το τετραχώρι. Εκπροσωπούσαν ολόκληρη την περιοχή Σελαΐδος και γι' αυτό πήρε το όνομα Σούλι.

Ο Γάλλος συγγραφέας Πουκεβίλ, που ήταν πρόξενος της Γαλλίας στα Γιάννενα, ονομάζει την περιοχή του Σουλίου Σελαΐδα.

Τις δύο παραπάνω απόψεις αντικρούει ο Χρ. Περραιβός σημειώνοντας: «Εάν τέλος πάντων το καθ' Όμηρον Σελλοί και το κατά Θουκυδίδη Σόλλιον ήτο σημερινό Σούλι, έπρεπε τουλάχιστον, να σώζονται λείψανα τινά αρχαιότητας, καθώς και εις άλλα αρχαία

πολίσιμα της Ελλάδος, αλλά το Σούλι είναι οικοδομημένον εκ μικρών οικιών απλών λίθων και ερυθρού χρώματος: αυτό δεν γειτονεύει με άλλα παλαιά και σημαντικά, ειμή την ποτέ πόλιν Κεστρίνην ήτις Καστρί σήμεραν λέγεται και απέχει δε του Σουλίου πέντε ώρες».

Ο Αθανάσιος Πετριδής ισχυρίζεται πως οι πρώτοι κάτοικοι της περιοχής προέρχονταν από το καταστραμμένο χωριό Σουλανά και πως από Σουλανώτες έγιναν Σουλιώτες.

Ο Πέτρος Φουρικής θα υποστηρίξει πως η ονομασία προέρχεται από την αλβανική λέξη «σουλ», η οποία μετά του επιθεμένου άρθρου γίνεται σουλ-ι και σημαίνει κορμόν δέντρου δυνάμενον να χρησιμεύσει ως δοκός, αλλά και στύλος. Αν λάβει κανείς υπόψη, συνεχίζει ο Φουρικής ότι το όνομα δόθηκε στην κορυφή ορέων από την οποία υποχρεωτικά θα περνούσες για να εισέλθεις στο δαιδαλώδες συγκρότημα των Κασσωπείων ορέων και ότι από την κορυφή αυτή, σαν από σκοπιά, είναι ορατός ο από τα Ιωάννινα δρόμος, δεν μπορείς ν' αρνηθείς ότι η λέξη Σούλι είναι αλβανική σουλ-ι, η σημαίνουσα και σκοπιά. Την άποψη αυτή πολλοί Έλληνες θεωρούν εντελώς λανθασμένη, υποστηρίζοντας ότι ελάχιστοι Έλληνες συγγραφείς παρασύρθηκαν από αλβανικό περιοδικό και από Αλβανολόγο που αναφέρθηκε στο θέμα και έγραψαν ότι οι πρώτοι κάτοικοι του Σουλίου ήταν αλβανόφωνοι και ότι η λέξη Σούλι είναι αλβανική. Την άποψη του Π. Φουρική θεωρεί πιθανότερη εκδοχή ο Δ. Βαγιακάκος γράφοντας: «Οξεία ως στύλος και επέχει θέση βίγλας».

Ο Ιωάννης Λαμπρίδης δηλώνει για την καταγωγή των πρώτων οικιστών του Σουλίου λέγοντας: «Στρατιώτης και φύλαρχος πατριάς εκ της φυλής των Τσιάμιδων ήν ο Σούλης, ος σκηνώσας εν τη νυν ομωνύμω περιοχή δέδωκε κατά το σύνθηες και το όνομα αυτού εις ταύτην». Ως κράμα Ελλήνων και Αλβανών καταγράφουν τους Σουλιώτες: ο Παν. Αραβαντινός, ο Σ.Π. Αραβαντινός και ο Κ. Παπαρηγόπουλος.

Ο Βυζαντινολόγος και ακαδημαϊκός Κ. Αμαντος θεωρεί το όνομα ως προσωνόμιο, το οποίο προέρχεται, ωστόσο, από τον παραφθαρμένο τύπο Σαούλ.

Ο Κ.Ν. Σάθας αναφερόμενος στα χωριά Σούλι της Αχαΐας και Ηλείας υποστηρίζει ότι απηχούν όνομα κτήτορα του χωριού.

Ο Κώστας Μπίρης θεωρεί ότι η ομώνυμη περιοχή (shullan) στη μακρινή Δέβρη, κοντά στη λίμνη Αχρίδα, έδωσε το όνομα στην περιοχή καθώς και τους πρώτους οικιστές. Ο Λάμπρος Κουτσονίκας στη *Γενική Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασης*, ανάγει την ίδρυση των χωριών του Σουλίου στα χρόνια του Ρωμαίου στρατηγού Αιμίλιου Παύλου, ο οποίος το 167 π.Χ κατέστρεψε 70 Ηπειρώτικες πόλεις. Κάποιοι από τους κατοίκους των πόλεων αυτών εγκαταστάθηκαν στο Σούλι και έδωσαν στην περιοχή το όνομα αρχαίας πόλης της Ηπείρου.

Η Βάσω Ψιμούλη αποδέχεται την άποψη ότι το όνομα προέρχεται από πρόσωπο, αρχηγό γένους: «Το όνομα, επομένως, υπό τους τύπους Σούλι ή Σιούλι ή Σούλιο προέρχεται από τον ιδρυτή του γένους των Σουλιωτών. Ως όνομα μπορεί να απηχούσε βαπτιστικό ή παρωνύμιο του ιδρυτή του γένους μέσα στο πλαίσιο του ρόλου της παρωνυμίας».

Ο ομότιμος Καθηγητής Γλωσσολογίας του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (Ε.Κ.Π.Α.) Γιώργος Μπαμπινιώτης στο *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας* γράφει τα εξής: «Το Σούλι, Ομοσπονδία χωριών της Ηπείρου και η περιοχή όπου βρίσκονται αυτά τα χωριά. Ετυμολογικά αλβ. Sulī "αχμηρή κορυφή βουνού"».

Στα δημοτικά τραγούδια το Σούλι είναι γνωστό και ως Κακοσούλι. Η λέξη κακός έχει τη σημασία του ισχυρός, ανδρείος, ανίκητος, ακαταμάχητος.

Παρά την ποικιλία των απόψεων το πρόβλημα παραμένει. Η προέλευση της ονομασίας του Σουλίου δεν είναι εύκολο να καθοριστεί και μάλιστα με βεβαιότητα και ακρίβεια.

Σημ: η ορθογραφία της λέξης Σούλι είναι σύμφωνη με τη γραφή του κάθε αναφερόμενου στο ανωτέρω κείμενο συγγραφέα.

ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ

συνέχεια από τη σελίδα 4

Σημαντικές προσωπικότητες χρημάτισαν διευθύντριες και διευθυντές του σχολείου και εμπνευσμένοι εκπαιδευτικοί δίδαξαν μαθήματα και έδωσαν ελληνοχριστιανική παιδεία. Υπήρξε λαμπρό εκπαιδευτήριο. Είδε μέρες δόξας και αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα εκπαιδευτικού πυρήνα της Πόλης. Μετά το 1965 η κατάσταση του μέρα με τη μέρα χειροτέρευε ώσπου, εξαιτίας της μείωσης των μαθητριών, το σχολείο ανέστειλε τη λειτουργία του.

3. Το Ιωακείμιο Παρθεναγωγείο

Είχε σκοπό τη χριστιανική και ελληνοπρεπή μόρφωση της «θηλείας νεότητας» και τον καταρτισμό διδασκαλισσών, μόρφωνε δε, κατά κύριο λόγο, τα άπορα κορίτσια από τις πολυπληθείς συνοικίες της Πόλης.

Διέθετε 6 τάξεις στο δημοτικό, 3 στο γυμνάσιο και 3 στο λύκειο. Η λειτουργία του στηρίχτηκε σε δωρεές του Στέφανου Ζαφειρόπουλου, Στεφ. Σκυλίτση, Ανδρέα Συγγρού, Δημήτρη Μαζίκη κ.ά.

Το Ιωακείμιο ανέπτυξε διάφορες εξωσχολικές δραστηριότητες, οι οποίες καθιστούσαν το σχολείο κέντρο κοινωνικής ζωής του Φαναρίου. Πολλές από τις απόφοιτες διέπρεψαν στα γράμματα και στις τέχνες και τίμησαν το όνομα του σχολείου τους και το κόπο των καθηγητών του.

Πηγές: • ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ, Η Πόλη των Πόλεων, ΕΦΕΣΟΣ, εκδόσεις: • Εγκυκλοπαίδεια η Δομή • Βικιπαίδεια.

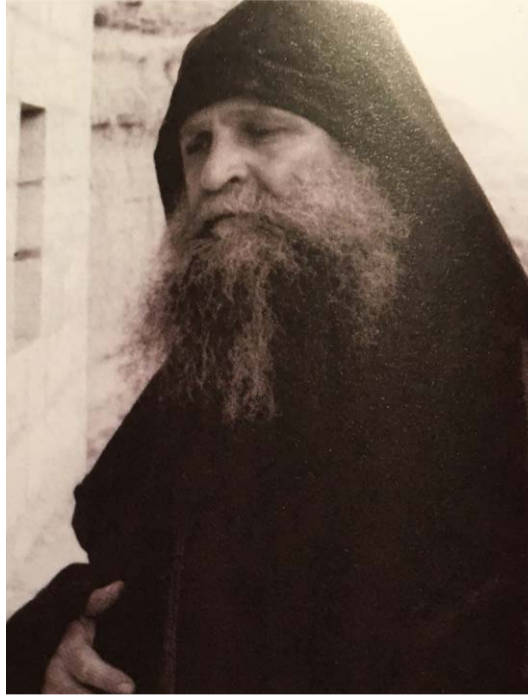
ΑΦΙΕΡΩΜΑ: Μορφές που κόσμησαν το Πατριαρχείο Ιεροσολύμων κατά την εκατονταετία 1900-2000. Αμφιλόχιος Δαρδαμάνης (1913-1986)

Πληροφορίες για το άρθρο λάβαμε από τον Αναστάσιο Βασ. Δαρδαμάνη και φωτογραφία από τον Μάνθο Αρ. Δαρδαμάνη

Ο μακαριστός Αρχιμανδρίτης Αμφιλόχιος, κατά κόσμον Αλκιβιάδης Δαρδαμάνης, καταγόταν από το χωριό Παπαδάτες της Λάκκας Σουλίου. Γεννήθηκε το 1913 και πήρε τις πρώτες εγκύκλιες σπουδές του στον τόπο όπου γεννήθηκε. Το 1928 πήγε στο Άγιο Όρος, στην Ιερά Μονή των Ιβήρων, και ενεγράφη στο Μοναχολόγιο της Μονής, ως δόκιμος μοναχός. Κατά την παραμονή του στο Άγιο Όρος, φοίτησε στην Αθωνιάδα Εκκλησιαστική Ακαδημία, από την οποία απεφοίτησε το 1937. Στη συνέχεια, εκάρη μοναχός με το όνομα Αμφιλόχιος. Το 1938 πήγε στην Αγία Πόλη Ιερουσαλήμ και προσελήφθη στον Πανιέρο Ναό της Αναστάσεως του Κυρίου, ως διακονητής. Το 1941, στον Πανάγιο Τάφο, χειροτονήθηκε Διάκονος και πήγε στην Ιερά Μονή Αγίου Γεωργίου του Χοζεβίτου να διακονήσει, για ένα μικρό χρονικό διάστημα. Κατόπιν, επέστρεψε στην Ιερουσαλήμ και, από τις 5 Νοεμβρίου 1944, ανέλαβε εφημερικά καθήκοντα στον Μοναστηριακό Ιερό Ναό των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης (όπου και η έδρα της Αγιοταφίτικης Αδελφότητας), ως Διάκονος. Τον Οκτώβριο του 1945 διορίστηκε ηγούμενος της Ιεράς Μονής των Αγίων Θεοδώρων (στην Παλαιά Πόλη της Ιερουσαλήμ). Το 1947 διορίστηκε οικονόμος της Ιεράς Μονής Αγίου Γεωργίου του Χοζεβίτου. Τον Αύγουστο του 1959, με απόφαση της Ιεράς Συνόδου (25/8/59), διορίστηκε ηγούμενος της Ιεράς Μονής Αγίου Γεωργίου του Χοζεβίτου και στις 18 Μαρτίου 1962 του απονεμήθηκε το οφίκιο του Αρχιμανδρίτη.

Στις 17 Οκτωβρίου 1986 κοιμήθηκε εν Κυρίω, στο Νοσοκομείο της Ραμάλλας, όπου νοσηλευόταν για μεγάλο χρονικό διάστημα. Η νεκρώσιμη ακολουθία του μακαριστού Αρχιμανδρίτη Αμφιλόχιου έγινε στην Ιερά Μονή του Αγίου Γεωργίου του Χοζεβίτου. Στη Μονή, στην οποία ήταν πολλά χρόνια ηγούμενος και την οποία είχε ανακαινίσει. Στην κηδεία του, προέστη μεν ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ναζαρέτ κ. Ισίδωρος, συμπαραστατούμενος από τον Ιερώτατο Αρχιεπίσκοπο Σεβαστείας κ. Κορνήλιο, συμμετείχαν δε πολλοί Αγιοταφίτες Πατέρες και αδελφοί, καθώς και πλήθος πιστών, οι οποίοι τον προέπεμψαν στην τελευταία του κατοικία. Αιωνία του η μνήμη.

Ο π. Χρυσόστομος, Ηγούμενος της Ιεράς Μονής Αββά Γερασίμου του Ιορδανίτου διηγείται για τον μακαριστό Αμφιλόχιο: «Ο μακαριστός Γέροντας Αμφιλόχιος στάθηκε σπουδαία μορφή Αγιοταφίτου πατέρα, αγωνιστού, ηγουμένου και πνευματικού. Ήταν πολύ φιλόανθρωπος προς όλους, Χριστιανούς και μη. Αγαπούσε τους πάντες, γι' αυτό και οι Άραβες Μουσουλμάνοι και οι Άραβόφωνοι Χριστιανοί Ορθόδοξοι του είχαν μεγάλο σεβασμό. Ήταν ελεήμων. Έδινε χρηματική βοήθεια σε όποιον πήγαινε στη Μονή Χοζεβά, έστω κι αν δεν πήγαινε εκεί για να του ζητήσει χρήματα. Έδινε χωρίς να του ζητούσες. Όταν ήμασταν μικροί και νέοι, είτε ως δόκιμοι μοναχοί, είτε ως διάκοι, πηγαίναμε στη Μονή Χοζεβά για να τον επισκεφτούμε και να πάρουμε πνευματική παρηγοριά. Όταν φεύγαμε και παίρναμε την ευχή του, είχε ήδη έτοιμο μέσα στην παλάμη του ένα χαρτονόμισμα, και ενώ εμείς του φιλούσαμε το χέρι εκείνος μας το έδινε. Έδινε σε όλους, έστω κι αν είμαστε δέκα νέοι. Έδινε και δεν άφηνε να δεις τι δίνει στον καθένα, έτσι ώστε μα μην ζηλεύει κανείς. Όλοι παίρναμε χαρτζιλίκι-φιλοδώρημα μπαξίσι. πολλά από αυτά τα παιδιά είναι σημερινοί Αρχιερείς και οι οποίοι με ευγνωμοσύνη μνημονεύουν τον γέροντα. Ο Γέροντας Αμφιλόχιος ανακαίνισε τη Μονή Χοζεβά, εκ βάθρων. Αρχικά, η Μονή ήταν δύσβατη. Δεν υπήρχε καν δρόμος. Ήταν ο πρώτος που άνοιξε ένα μεγάλο μονοπάτι που οδηγούσε στη Μονή. Αυτό το

μονοπάτι το διέυρνε αργότερα στις μέρες μας ο μοναχός Ιωάσαφ ο Σαββαίτης, από το Τορόντο του Καναδά, όταν έκανε στη Μονή αρκετό διάστημα και ως επιστάτης και ως ηγούμενος. Πριν αναλάβει η σημερινή συνοδεία του π. Κωνσταντίνου. Πολύ πιο πριν. Σε όλους τους Αγιοταφίτες Πατέρες ήταν πολύ αγαπητός. Τόσο αγαπητός ήταν, που όταν κοιμήθηκε ο Πατριάρχης Βενέδικτος, πολλοί του έλεγαν και τον πρότειναν να γίνει εκείνος Πατριάρχης. Αυτός όμως δεν επιθυμούσε τον Πατριαρχικό θρόνο, ούτε ζήτησε ποτέ να μπει στον κατάλογο των υποψηφίων. Το απέφυγε. Είχε απλότητα, ταπεινωση, μεγαλείο ψυχής, αγαθότητα, ειλικρίνεια. Ο μακαριστός Γέροντας Αμφιλόχιος ήταν ένας μεταξύ των τριών μεγάλων μορφών, και Γερόντων και Ηγουμένων, των Αγίων Τόπων. Πρώτος ο Γέροντας Σεραφείμ της Λαύρας του Αγίου Σάββα, δεύτερος ο Γέροντας Θεοδόσιος της Μονής Βηθανίας, και τρίτος ο Γέροντας Αμφιλόχιος της Μονής Χοζεβά. Ήταν σύγχρονοι και οι τρεις τους και φίλοι μεταξύ τους. Ήταν Γέροντες της Αγάπης, Σεβάσμοι και ιεροπρεπείς και οι τρεις τους. Ο Γέροντας Σεραφείμ ήταν αυστηρός και ήταν ο καλύτερος εξομολόγος του Πατριαρχείου. Ο Γέροντας Θεοδόσιος καθώς και ο Γέροντας Σωφρόνιος ο Κύπριος ήταν εύθυμοι, με αίσθηση χιούμορ και με μία αγκαλιά αγάπης. Ο Γέροντας Αμφιλόχιος ήταν φιλάδελφος, ελεήμων και δοτικός πολύ. Ως ηγούμενος είχε μία μικρή συνοδεία, η οποία αποτελείτο από τον ιερομόναχο Γρηγόριο τον Σέρβο, τον ιερομόναχο Αγαθάγγελο, που κατόπιν έφυγε για το Άγιο Όρος και πήγε στη Μονή Εσφιγμένου, τον μοναχό Ιωαννίκιο τον Ρουμάνο και έναν ντόπιο αραβόφωνο δόκιμο, τον Αλμπέρτο ή Άλμπερτ, που έγινε αργότερα μοναχός. Έκαναν αγρυπνίες στη Μονή, κυρίως κατά τις μεγάλες εορτές και πανηγύρεις. Στις αγρυπνίες αυτές είχαν διακονητές τον Κύπριο κ. Ιωάννη με τη γυναίκα του τη Χάνε, την Παλαιστίνια, και έκαναν τους υπέροχους εκείνους λουκουμάδες, που μας έμειναν στη θύμηση. στον Γέροντα Αμφιλόχιο εμφανιζόταν πολύ συχνά – στον ύπνο του- Άγιος Ιωάννης ο Ρουμάνος, ο νέος Χοζεβίτης. Αφού, λοιπόν, συχνά έβλεπε τον Άγιο στον ύπνο του, και λάμβανε πολλές μαρτυρίες θαυμάτων του Αγίου, και σημεία και εμφανίσεις, σκέφτηκε να πάρει ευλογία από το Πατριαρχείο και τον μακαριστό Βενέδικτο, για να

ανοιχτεί ο τάφος του Αγίου. Το Πατριαρχείο έδωσε την ευλογία και παρόντες στο άνοιγμα του τάφου ήταν ο αρχιμανδρίτης π. Ρουμάνος από τη Ρουμανική σκήπη εκπρόσωπος των Ρουμάνων στα Ιεροσόλυμα, ο αρχιμ. π. Τιμόθεος Θέμελης από την Τιβεριάδα, ο αρχιμ. π. Σωφρόνιος ο τυπκάρης του Αγίου Κωνσταντίνου, ο μοναχός Ιωαννίκιος ο Ρουμάνος και υποτακτικός του αγίου Ιωάννου Χοζεβίτη του Ρουμάνου, η κατά σάρκα αδελφή του μοναχή Μαγδαληνή, η Ιωάννα – νυν μοναχή Θαβωρία – από τη Μονή της Σεϊδανάγιας στα Ιεροσόλυμα, η εξ Ιωαννίνων, και εγώ (αρχμ. π. Χρυσόστομος από τη Μονή του Αββά Γερασίμου Ιορδανίτου). Ήταν μεγάλη η χαρά και η συγκίνηση ακόμη μεγαλύτερη. Εγώ έτρεμα. Ο Άγιος ήταν ολόσωμος και άφθαρτος. Μετά από αυτό το γεγονός, πήγα χλωμός για ένα καφέ στην Ιεριχώ. Εκεί, ο Μουσουλμάνος καφετζής, που ήταν φίλος μου, με ρώτησε: «Γιατί αμπούνα (= πατέρα), δείχνεις τόσο χλωμός; Τι σου συνέβη;». Όταν του ανέφερα το γεγονός που έλαβε χώρα στη Μονή Χοζεβά, μόνος του μου είπε: «Όλοι μας ξέραμε τον αμπούνα Ιωάννη, τον Ρουμάνο. Αυτός είναι «καντίς» (=άγιος)! Εμείς τον βλέπαμε όταν πέραγε από την Ιεριχώ να μην πατάει καν στο έδαφος. Δεν περπατούσε. Σχεδόν πετούσε!». Όλα αυτά συνέβησαν επί ηγουμενίας του Γέροντα Αμφιλόχιου στη Μονή Χοζεβά. Ο Γέροντας Αμφιλόχιος χαιρόταν πολύ όταν έβλεπε νέους δόκιμους να έρχονται να διακονήσουν και να μείνουν για πάντα στο Πατριαρχείο μας. Είχε μεγάλη αγάπη και στοργή για τους νέους μοναχούς. Πετούσε, σκιρτούσε από ευφροσύνη. Στο τέλος της ζωής του τον έφαγε το σάκχαρο. Μέχρι που του έκοψαν το πόδι. Η ταλαιπωρία με την αρρώστια του δεν σταμάτησε εκεί. Έκανε και δεύτερο χειρουργείο λόγω ανεπάρκειας νεφρών όπου κι έφυγε για τους ουρανοί.

Μετά τον θάνατο του γέροντα στην Ιερά Μονή Χοζεβά, επιστασία, υπηρέτησαν αρκετοί γέροντες. Πεντάχρονη παραμονή ήταν και του γέροντα Χρυσόστομου, όπου μετά από πτώση βράχων η μονή υπέστη πολλές ζημιές και ως εκ θαύματος δεν έπεσε το καμπαναριό. Ο γέροντας Χρυσόστομος, κατόπιν ευλογίας και άδειας του μακαριότατου κ.κ Θεοφίλου, έκανε τις απαραίτητες επισκευές και παρέδωσε στον εκλεγέντα νέο ηγούμενο πανοσιολογιότατο Αρχιμανδρίτη Κωνσταντίνο μετά της συνοδείας αυτού, όπου συνεχίζουν τον εξωραϊσμό της Μονής επάξια. Ο Θεός να δίνει την ευλογία του και οι Άγιοι του Χοζεβά, καθώς και η ευχή του γέροντα Αμφιλόχιου να τους βοηθήσει στην άξια προσπάθειά τους Τελειώνοντας, θέλω να τονίσω, ότι άγιους γέροντες – και σε μεγάλα μέτρα αρετής -, δεν βγάζει μόνο το Περιβόλι της Παναγίας μας το Άγιο Όρος, αλλά και οι Άγιοι Θεοβάδιστοι Τόποι, όπου ξεκίνησε και ο μοναχισμός. Ζήσαμε και ζούμε μεγάλα αναστήματα και ύψη αγίων γερόντων μοναχών και ηγουμένων, εδώ στους Αγίους Τόπους, από παλιά αλλά μέχρι και σήμερα. Ο Θεός αναδεικνύει πνευματικά αναστήματα Αγιοταφίτων Πατέρων, αγωνιστών, ηρώων που θυσιάζουν τα πάντα για την Αγία Γη και το Ιερό Κοινό του Παναγίου Ζωοδόχου Τάφου. Είθε ο Θεός να φωτίζει νέους και νέες να έρχονται για να επανδρώσουν τα μοναστήρια και τα Ιερά Προσκυνηματα των Αγίων Τόπων, και να γίνονται στυλοβάτες και συνεχιστές αγίων. Αμήν γένοιτο».

Φαρμακείο
Γεώργιος Λεωνίδ. Χρήστου

Εθνικής Αντιστάσεως 124,
Κατοικίας Ιωαννίνων, 45550,
τηλ.: 265 1092023 | κιν.: 6947882896
| e-mail: christouphar@gmail.com

Μαρία Κρέτσον
Παιδοδοντίατρος DDS_MSc
Ειδικευθείσα
στο Πανεπιστήμιο Αθηνών

6938 395 808
210 0086 180
Βάκχου 22, Βάρη, 16672
info@usmiledent.gr

ΠΟΙΟΣ ΣΚΟΤΩΣΕ ΤΟΝ ΟΜΗΡΟ;

«Ο θάνατος της κλασικής παιδείας και η αποκατάσταση της ελληνικής σοφίας»

Είναι ο τίτλος ενός νεότερου βιβλίου των εκδόσεων «ΚΑΚΤΟΣ». Το πληροφορήθηκα από την τηλεόραση και το αναζήτησα.

Ζητώντας τη βοήθεια της καλής μας Κατερίνας Δράκου μού είπε, προς μεγάλη μου έκπληξη, ότι το έχει και μου το έδωσε.

Οι συγγραφείς είναι δύο νεότεροι Αμερικανοί καθηγητές των κλασικών ελληνικών σπουδών, ο Victor Davis Hanson και ο John Heath.

Αναφέρονται στο γεγονός ότι στα αμερικανικά πανεπιστήμια τώρα τελευταία άρχισε να υποχωρεί το ενδιαφέρον για την κλασική παιδεία, όπως αυτή είχε διαμορφωθεί παρά των αρχαίων Ελλήνων φιλοσόφων και διδασκων, για πολλούς και διαφόρους λόγους. Οι διδάσκοντες δεν είναι καλά καταρτισμένοι, δεν αμείβονται αναλόγως και έτσι πέφτει το ενδιαφέρον. Οι συγγραφείς αυτοί είναι καθηγητές, διδάσκαλοι και θιασώτες της κλασικής παιδείας και της ελληνικής γλώσσας, κυριότερος εκφραστής της οποίας είναι ο ΟΜΗΡΟΣ με την Οδύσσεια και την Ιλιάδα του. Ως γνωστόν, οι αρχαίοι πρόγονοί μας είχαν χαρακτηρίσει τον Όμηρο «Ελλάδος παιδευσιν» και μάθαιναν απ' έξω τα ποιήματά του.

Σαν συμπέρασμα το βιβλίο καταλήγει ως εξής: «Σήμερα ο καθένας μπορεί να διαπιστώσει ότι ο δυτικός πολιτισμός, τέκνο της αρχαίας ελληνικής θεώρησης του κόσμου, θριαμβεύει παγκοσμίως και τείνει να διευρυνθεί πέρα από τα όρια αυτού που ονομάζουμε Δύση. Και την ίδια στιγμή, σαν μία γιγαντιαία άλυτη αντίφαση, αντιλαμβάνεται ότι το νόημα και η σημασία του ελληνικού τρόπου θέασης και βίωσης της ζωής υποβαθμίζονται και εγκαταλείπονται από τον σύγχρονο κόσμο, κατά τρόπο, μάλιστα, ώστε οι συνέπειες της ολοκληρωτικής αυτής εγκατάλειψης να είναι άμεσα αισθητές.»

Να υπενθυμίσω ακόμη λίγα από όσα αναφέρονται στο βιβλίο της η νεότερη Ιταλίδα συγγραφέας

Του Κωστή Σιώζη

Αντρέα Μαρκολόγκο με τον τίτλο «Εννέα λόγοι για να αγαπήσεις τα αρχαία ελληνικά»: «Η αρχαία ελληνική γλώσσα δεν έπαψε ποτέ να γοητεύει άνδρες και γυναίκες, όλες τις εποχές και σε όλα τα μέρη του κόσμου, με τη χάρη της, την κομψότητα της και πάνω από όλα με την ιδιορρυθμία της. Αυτή η γλώσσα της ομορφιάς, της περπιφάνιας, της ακεραιότητας, του πνεύματος, ήταν κάποτε δική σας, μόνο δική σας, μόνο της Ελλάδας.»

Εγώ, ο γράφων, που μόνη μου τέρψη τώρα μου έχει μείνει το διάβασμα, ανακάλυψα και άλλα περίεργα και παράξενα στην ελληνική γλώσσα.

Στη λέξη ΟΜΙΚΡΟΝ (σύμβολο ο), αν προσθέσουμε τους αριθμούς που αντιστοιχούν στην αρχαία ελληνική αρίθμηση βρίσκουμε το 360! (Δηλαδή υπολογίστε: Ο=70 + Μ=40 + Ι=10 + Κ=20 + Ρ=100 + Ο=70 + Ν=50 ...Σύνολο: 360)

Και 360 είναι οι μοίρες του κύκλου, Ο=όμικρον! Στη λέξη ΑΛΦΑ, αντίστοιχα, αν προσθέσουμε Α=1 + Λ=30 + Φ=500 + Α=1... Σύνολο 532 και συνεχίζουμε 5+3+2=10 και 1+0=1 που είναι η αρχή του αλφαβήτου. Αυτά είναι περίεργα και παράξενα και αξιοθαύμαστα, λέω εγώ, που δεν βρίσκονται σε άλλη γλώσσα.

Τώρα τελευταία, νομίζω, ότι κι εμείς σκοτώνουμε τον Όμηρο εδώ στην Ελλάδα, μεταχειριζόμενοι ξένες λέξεις, γράφοντας ξένες επιγραφές αντί ελληνικές. Και από τηλεοράσεως ακόμα συνεχώς ακούμε ξένα και βλέπουμε ξένα γράμματα. Είμαστε οι Βρούττοι, οι αρνητές της μητρικής μας γλώσσας. Όποιος Έλληνας ξενάει να μιλάει ελληνικά, παύει να αισθάνεται Έλληνας. Θεωρώ ότι όποιος μιλάει ελληνικά, όπου και αν βρίσκεται, θα αισθάνεται Έλληνας. Στο ζήτημα αυτό οι Κινέζοι και οι Ιάπωνες μάς δείχνουν τον δρόμο. Αν και η γραφή τους είναι τόσο δύσκολη, πάντοτε την προτάσσουν και έπονται τα ξένα (λατινικό αλφάβητο).

Ως προς τη σημαντικότητα, την πληρότητα και τη σαφή επισήμανση όλων των εννοιών δεν υπάρχει άλλη γλώσσα πιο σαφής, σε βαθμό που ο Κικέρων την ονόμασε «γλώσσα των Θεών».

Η ελληνική γλώσσα είναι μία γλώσσα ζωντανή που μιλιέται αδιάκοπα για χιλιάδες χρόνια, με τουλάχιστον 3.400 χρόνια γραπτής ιστορίας και έχει το μεγαλύτερο λεξιλόγιο με πάνω από 300.000 λέξεις. Άλλοι αναφέρουν ότι η ελληνική γλώσσα διαθέτει περίπου 6.000.000 μοναδικές λέξεις, εφόσον συμπεριλάβουμε όλους τους τύπους της εκφοράς των λέξεων π.χ. ο λόγος-του λόγου- τον λόγο- οι λόγοι-των λόγων-τους λόγους κλπ. Οι ελληνικές λέξεις, οι λέξεις με ελληνική ρίζα, οι σύνθετες λέξεις που προέρχονται από ελληνικές και οι λέξεις επιστημονικής ορολογίας στην αγγλική γλώσσα, είναι πάνω από 150.000!

«Στην Ελληνική υπάρχει ένας ίλιγγος λέξεων, διότι μόνο αυτή εξερεύνησε, κατέγραψε και ανέλυσε τις ενδότατες διαδικασίες της ομιλίας και της γλώσσας, όσο καμία άλλη γλώσσα» γράφει ο Γάλλος συγγραφέας Ζακ Λακαρριέρ. Τα ξένα συγγράμματα μπορούν να μεταφραστούν πλήρως στην ελληνική γλώσσα, ενώ τα ελληνικά όχι πάντα, διότι δεν υπάρχουν οι ανάλογες λέξεις. Σήμερα στην καθημερινή γλώσσα μας χρησιμοποιούμε αυτούσιες λέξεις που δεν έχουν αλλάξει καθόλου στο πέρασμα των χιλιετιών, όπως ειρήνη και πόλεμος, χαίρομαι και λέγω, διδάσκω και ψηφίζω. Από την εποχή του Ομήρου τις χρησιμοποιούμε και έχουν ακριβώς την ίδια σημασία. Χρησιμοποιούμε και τα ίδια ονόματα από την εποχή του Ομήρου, όπως Μιλτιάδης, Λεωνίδα, Ηρακλής, Μενέλαος, Ελένη, Δήμητρα και Ιφιγένεια.

Με το θέμα της διαχρονικότητας και της εκφραστικής τελειότητας της ελληνικής γλώσσας ασχολήθηκε επιστημονικά ο μακαρίτης φίλος και συντοπίτης μας Χρήστος Γκόντζος, τ. σχολικός σύμβουλος Π.Ε., με το βιβλίο του *Το δέντρο της ενιαίας γλώσσας μας -Από τον Όμηρο μέχρι σήμερα*. Παραθέτει τις γνώμες πολλών ανθρώπων του πνεύματος, Ελλήνων και ξένων. Είναι ένα βιβλίο αξιολογότερο και πολύ χρήσιμο.

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ-ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΣΤΟ ΘΕΣΠΡΩΤΙΚΟ

Η βιβλιοθήκη του Περιβαλλοντικού-Πολιτιστικού Συλλόγου του π. Δήμου Θεσπρωτικού λειτουργεί στο χώρο του παλιού πέτρινου Δημοτικού σχολείου, στο Θεσπρωτικό, από διετίας. Εκεί έχουν συγκεντρωθεί βιβλία των Λακκιωτών συγγραφέων, είτε αφορούν την ιστορία της Λάκκας είτε άλλα θέματα, επιστημονικά, μυθιστορήματα κλπ.

Η ιδέα ξεκίνησε από δύο εκδηλώσεις του Περιβαλλοντικού-Πολιτιστικού Συλλόγου: το 2015 παρουσιάστηκαν οι Λακκιώτες συγγραφείς που έχουν γράψει για τη Λάκκα και το 2016 παρουσιάστηκαν και βραβεύτηκαν με τιμητικό δίπλωμα όλοι οι Λακκιώτες πνευματικοί δημιουργοί που έχουν εκδώσει βιβλία, είτε λαογραφίας, είτε επιστημονικά ή πανεπιστημιακά, είτε μυθιστορήματα ή ποιητικές συλλογές. Στη συνέχεια φτιάχτηκε ένας κατάλογος όλων των συγγραφέων, ανά χωριό, και καταγράψαμε όλα τα έργα τους.

Πρόκειται για έναν αξιολογότερο και απίστευτο αριθμό πνευματικών δημιουργιών, ειδικά για έναν τόσο μικρό τόπο! Εκατό είκοσι τρία (123) ονόματα συντοπιτών μας έχουν καταγραφεί μέχρι σήμερα! Όπως καταλαβαίνετε, ο κατάλογος που υπάρχει στο χώρο της βιβλιοθήκης παραμένει πάντα ανοικτός και ως προς τα ονόματα των συγγραφέων και ως προς τους τίτλους των βιβλίων.

Υπάρχουν δύο μεγάλες θεματικές ενότητες. Η πρώτη ονομάζεται «Λακκιώτες πνευματικοί δημιουργοί» και αφορά σε όλους τους συντοπίτες μας που έχουν εκδώσει βιβλία, είτε σχετικά με τη Λάκκα, είτε άλλης θεματικής (πανεπιστημιακά, μυθιστορήματα, ποιήματα, κλπ.)

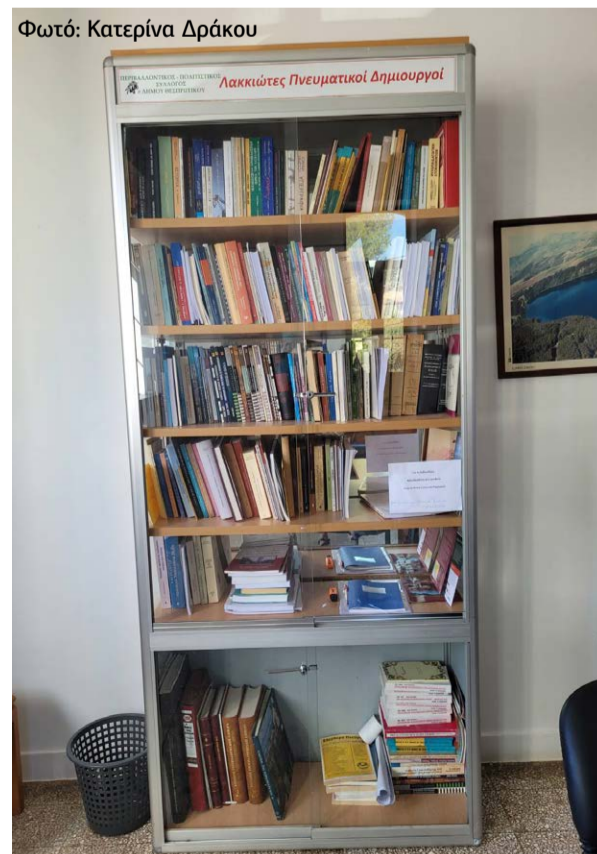
Η δεύτερη ονομάζεται «Περί Λάκκας» και αφορά σε άλλους συγγραφείς, Έλληνες και ξένους π.χ. περιηγητές προηγούμενων αιώνων, που έχουν γράψει οτιδήποτε αφορά τη Λάκκα. Έχει γίνει μεγάλη προσπάθεια εκ μέρους του Συλλόγου να συγκεντρώσουμε όλα τα βιβλία, αλλά είναι ένα πολύ δύσκολο έργο. Όσα βιβλία είναι σπάνια, εξαντλημένα ή δυσεύρετα, τα φωτοτυπούμε για να μην χαθούν.

Η βιβλιοθήκη λειτουργεί και ως δανειστική για όσους ενδιαφέρονται να διαβάσουν, να ενημερωθούν ή να ξεφυλλίσουν και να θυμηθούν. Αλλά είναι και πολύ χρήσιμη για αυτούς που κάνουν κάποιες έρευνες ή ψάχνουν πληροφορίες σε σχέση με την τοπική μας ιστορία. Είναι προσβάσιμη σε όλους τις ώρες που είναι ανοικτές οι υπηρεσίες του Δημαρχείου στο Θεσπρωτικό.

Εκ μέρους του Συλλόγου ευχαριστούμε τους συγγραφείς που μας έδωσαν αντίτυπα των βιβλίων τους και παρακαλούμε και τους υπόλοιπους συγγραφείς να μας φέρουν από ένα αντίτυπο των έργων τους προκει-

μένου να συμπληρωθεί η βιβλιοθήκη. Επίσης, όσοι εκδίδετε νέα βιβλία, παρακαλούμε να μην μας ξεχνάτε. Για πληροφορίες μπορείτε να επικοινωνείτε με την κα Κατερίνα Δράκου (6978830140) ή με τις δύο κυρίες που βρίσκονται στο χώρο, την κα Άννα Μήτσιου και την κα Λαμπρινή Πάντου.

Το Δ.Σ. του Περιβαλλοντικού-Πολιτιστικού Συλλόγου του π. Δήμου Θεσπρωτικού

Φωτό: Κατερίνα Δράκου

Γεώργιος Α. Χρήστου
Καρδιολόγος

Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Μετεκπαιδευθείς στο τμήμα Ιατρικής της Άθλησης του Α.Π.Θ.

Λεωφ. Ειρήνης & Χρ. Κοντού 32, Πρέβεζα
Τηλ: 26820 23913, e-mail: georgios.christou@yahoo.gr

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΝ. ΧΡΗΣΤΟΥ

Ειδικός Παθολόγος
Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Λ. Ειρήνης & Χρήστου Κοντού 32,
Πρέβεζα | τηλ.: 2682550055
| e-mail: kostaschristou1@gmail.com

στις ρίζες του μπαλντενέζι, 8ο κείμενο, συνέχεια από το φύλλο 99

Παραδίπλα ο σταθμός της χωροφυλακής ταυτισμένος με τον Βόιδαρη. Είχε λένε και κρατητήριο. Κάμποσοι χωριανοί τόχαν... επισκεφτεί. Τώρα γιατί το χωριό μας ήταν το μοναδικό που είχε σταθμό χωροφυλακής και ας μην ήταν το μεγαλύτερο της Λάκκας δεν είναι προς έρευνα; Οι συγκρούσεις των χωριανών ήταν αρκετές και πολλές φορές πολύ έντονες. Το ειρηνοδικείο στα Λέλοβα σπάνια δεν είχε Νασιαρίτη σε δικάσιμη. Καμιά φορά οι χωριανοί επισκέπτονταν και το πλημμελειοδικείο στην Πρέβεζα. Τις πιο πολλές λύσεις τις έδινε ο Βόιδαρης, όχι βέβαια τις πιο δίκαιες και σωστές.

Εκεί και η εκκλησία του Αγ Γιώργη με σπίτια γύρω γύρω. Ο Αγ Γιώργης ήταν το σημείο αναφοράς όλης της Νάσιαρης. Ποιος δε θυμάται τον παπά Θύμο με το λιπόσαρκο κορμί του και τη μακριά γενειάδα που δεν έλεγε ποτέ "δεύτε λάβετε φώς" αν δεν έκανε πρώτα γενικό προσκλητήριο όλων των οικογενειών ώστε να μη λείπει κανένας τη μεγάλη στιγμή της αγγελίας της ανάστασης ξεκινώντας από τις πιο μακρινές οικογένειες! Στέκονταν στην Ωραία Πύλη και φώναζε: "Η Ράπεζα είναι εδώ; Το Πορί; Η Τζίβα";

Ποιος δε θυμάται αυτή τη μελωδική ακατέργαστη φωνή του σε όλες τις ακολουθίες; Και μετά τη λειτουργία ποιος δε θυμάται αυτή την όμορφη εικόνα να κάθεται ο παπα-Θύμος με άλλους χωριανούς και τις πιο πολλές φορές με τον ψάλτη του, στο καφενείο του Βαγγεληφώτη να πίνει τον καφέ του κι ύστερα το ούζο του μ' ένα τσιγάρο μόνιμα στο στόμα; Και σε κάθε σχολική γιορτή μπροστά με τον πρόεδρο και τον αστυνόμο.

Και δίπλα απ' του Βαγγεληφώτη το καφενείο το μπακάικο του Θυμιοφώτη που το έκλεισε γα να πάει στην Αθήνα.

Κι η Κότρα όλο σπέλα και σουλιάρια. Βασιλβάσης. Άλλαζε λίγο όψη στο πανηγύρι που χάλαγαν τον κόσμο τα όργανα στο μαγαζί του Τουσλαμπρονάκια και του Ταπτούση μετά και πολύ αργότερα στο μαγαζί του Κίτσιο Θεοδωράκη. Δίπλα στου Τούση ο Θεοδωρακωστήρης. Όλοι Θεοδωράκη τον ξέρανε. Είχε διατελέσει πρόεδρος της κοινότητας και ενέπνεε σεβασμό σε όλους. Και δώθε, μετά το σύνορο της Ροβίστας το καφενείο του ταχυδρόμου. Έτσι τον ξέραμε ως τα τελευταία τον Τάν Μήτρο. Αργότερα έφτιαξε καφεπαντοπωλείο και ο Δημητρακηγούλας.

Απάνου από το μαγαζί του Τάν Μήτρου άλλος μαχαλάς Τοκαίοι. Μορφή ο Κωτο-Τόκας. Από τους πιο μεγάλους χαρτοπαίκτες. Αυτός είχε τη φωτεινή ιδέα να φέρει τον πετρελαιοκίνητο Αυερόμυλο. Και ο Νάσιο Τόκας με μόνιμα κρεμασμένο στην πλάτη του το δίκαννο. Δεν είχε κανένα φόβο. Μήτε τον Βόιδαρη φοβόταν, γιατί ήταν στα ΤΕΑ. Και παραπάνου τα παιδιά του Γιαν- Κώτση. Ποιος διάβαζε τότε εφημερίδα στο Κεράσοβο και σε όλη τη Νάσαρη! Ποιος ήξερε από πολιτικά!

Ο Κωτσογιάννης μόνιμα με την "Ακρόπολη" στο χέρι κι ας ήταν του περασμένου μήνα ή και του περασμένου χρόνου και τα νέα που ανακοίνωνε μπαγιατικά. Ήξερε όμως ονόματα βουλευτών και πολιτευτάδων και έκανε μάλιστα και αυστηρές κριτικές σε κάμποσους.

Εκεί και ο Πετροθόδωρος πρόεδρος της κοινότητας που κατάφερε μέσα από ένα σωρό συγκρούσεις να φτιάξει την ύδρευση του χωριού. Και ο Μαρκοθόδωρος, η Νασιοκοιλιάσα. Και στην κορφή στο ριζό ίσια στη βελανιδιά ο Ταη-Βαγγέλης και παρέκει κατά τη Τζιούμα Τζόκα ο Θυμιοχρήστος κολλητά στο ριζό να κρατάνε το βουνό σα σύγχρονοι άτλαντες στην πλάτη τους με μόνο αντάλλαγμα το απεριόριστο αγνάδι. Να βλέπουν όλα τα χωριά της Λάκκας μέχρι τα Λέλοβα.

Δώθε κατά το Κεράσοβο το πέτρινο σχολείο με την κόκκινη πόρτα του και ακριβώς απέναντι το καφεπαντοπωλείο "η καλή καρδιά" του Κωτσιογιώργη. Εκεί ήταν εγκατεστημένο το δεύτερο κοινοτικό τηλεφώνω με το κουρδιστήρι και το τσιγκινο κασσανάκι με το νερό και τα καλώδια που έδινε ρεύμα στη συσκευή. Το Μπεκίρι ήταν κατελημμένο από την οικογένεια του Πανελ-Μήτση. Εκεί ήταν και ο Μαθοζήκας με το χαρακτηριστικό περπάτημα με το πάντα στριμμένο ολόασπρο μουστάκι του και τα μικρά ασπρήνια γυαλιά του. Ακριβώς πάνω στον δρόμο ο Γάκη Σπύρος.

Λίγο πιο κάτω η Παναγία, το μεγάλο μας γήπεδο μέχρι να γίνει γήπεδο στη βελανιδιά και ακόμη πιο κάτω ο Τσέλης που είχε για πολλά χρόνια ξεμείνει σαν στρατιώτης στη Ρωσία εκεί που είχε πάει με το εκστρατευτικό σώμα του Βενιζέλου για να πολεμήσει τους Μπολσεβίκους.

Στη μεγάλη άπλα της Παναγίας μαζεύονταν κάθε πρωτομαγιά όλα τα σχολεία: Του Χωριού, του Κερασόβου, του Νικολιτσιού, της Ντάρας, και μια δυο φορές του Χαλάσματος. Από το πρωί ως το βράδυ παιγνίδι. Η Μεγάλη στιγμή ήταν η ώρα των αγώνων. Οργάνωναν οι δάσκαλοι, αγώνες σαν τους Ολυμπιακούς μεταξύ των σχολείων και στους νικητές βάζανε ένα στεφάνι αγριελιάς. Από τότε μάθαμε ότι και στους Ολυμπιακούς γινότανε μπαμπεσιές. Μια χρονιά το

Κεράσοβο νίκησε σχεδόν σε όλους τους αγώνες. Είχαμε στο σχολείο μας μαθητή τον Βαγγελ-Δάμη, ψηλός πολύ και δυνατός που τους πήρε όλους σβάρνα.

Κι από κάτω ο στόκος των Δαμαίων, του Χριστάκη Νάκου και του Λάμπρο Δήμα και λίγο παραπάνου ο Θωμαχρήστος. Ένας άγιος άνθρωπος που συνέτρεχε όλους.

Ετούτος γύριζε τις πλάκες στα σπίτια και αργότερα και τα κεραμίδια του σχολείου για να μην μπάζουν στις βροχές του χειμώνα. Εκεί κοντά με τη μπουρίμα στο βορό του ο Κωτσοπαφίλας. Πολυφαμελίτης κι αυτός, αλλά πάντα ήταν με το γέλιο και τα πειράγματά του στο στόμα.

Όλοι όσοι ήταν κατά τον κάμπο και πέρα από το ποτάμι είχαν, παράξενο πράγματι, μια διαφορετική εικόνα συνολικά για το χωριό. Τους Κερασοβίτες όμως όπως και τους χωριάτες τους διέκρινε για πολλά χρόνια μια πολύ έντονη, αλλά και ακατανόητη αντιπαλότητα.

Θέλεις που οι χωριάτες ήταν πιο πολλοί και είχαν το πάνω χέρι στα κοινοτικά πράγματα; Θέλεις που η ενορία ήταν μια και εκκλησία για τις μεγάλες γιορτές μόνο ο Αγ Γιώργης; Θέλεις που οι πιο πολλοί Κερασοβίτες είχαν τα πιο πολλά χωράφια ποτιστικά και φαίνονταν πιο εκούμενοι; Πολλά μπορεί να ήταν. Αλλά τούτη η αντιπαλότητα και καλλιεργούνταν και πέραγε και στα παιδιά χωρίς να το καταλαβαίνουν. Όχι πως γνωρίζονταν μεταξύ τους τα παιδιά του χωριού. Πέρα από τον μαχαλά τους και τους κτηνοφύλους τους ή κανένα συγγενολό στο χωριό ή στο Κεράσοβο, μέχρι να πάνε στο σχολείο δε γνώριζαν. Κάπως έτσι ήταν το χωριό μας στην ακμή του με τους μαχαλάδες και τους ανθρώπους τους.

Τους ανθρώπους του, που αν κατέβαιναν στα Λέλοβα για τον γιατρό και πολύ σπάνια για κανένα ψώνι, ήταν μεγάλη έξοδος και είχαν να μολογάνε πράγματα για πολύ καιρό. Το σπίτι τους ήταν προνομιούχο έστω και για λίγο αφού όλοι θα γεύονταν την καρβέλα αφήνοντας στην άκρη το νεβατό και την κουλούρα.

Α! κάμποσοι ήταν πιο συχνά εξοδούχοι είπαμε γιατί ήταν τακτικοί επισκέπτες του Ειρηνοδικείου. Θέλανε τις διαφορές τους, ποιες διαφορές δηλαδή που πετάχτηκε η γίδα του γείτονα και έφαγε το τριφύλλι ή τη ρόκα¹, να τις λύνουν μέσω τρίτων και πληρώνοντας ή ικανοποιώντας άλλα ένστικτα που είχαν να κάνουν, αν δικαιώνονταν, με την καρβέλα που θάφερναν στο χωριό ή το πιάτο τον πατσά που θάτρωναν στο μαγειριό των Νταρανιτών "τα τρία αδέρφια" ή στου Κοτσαζή, σαν επιβράβευση της δικαστικής τους νίκης. Πολύ περισσότερο αν άλλες σοβαρότερες ανάγκες τους ανάγκαζαν να φτάσουν ως την Πρέβεζα.

Ε! Τότες ίσως να βλέπανε τη θάλασσα, τα καϊκια και τα καράβια κι είχαν να λένε για καμιά βδομάδα στη γειτονιά, όλα μεγαλοποιημένα στην περιγραφή τους και ταυτοποιημένα στο μέγεθός τους. Ένα καράβι «όσο το μεγαλύτερο χωράφι» ή όσο «η λεύκα» το μπόι του μεγάλου καραβιού.

Τα παράξενα ή αυτά που οι μικρότεροι δεν έπρεπε να ακούσουν τα λέγαμε σε μια γλώσσα αλλιώςτικη, που δε θα τη μαθαίναμε στο σχολείο. Όμως τεντώναμε το αυτί γιατί μας έκανε εντύπωση: ελληνικά και αρβανίτικα μαζί. Ανακατεμένα τόσο που να μην καταλαβαίνουμε τίποτε απόσα ακούγαμε. Παρά μόνο προσπαθούσαμε να καταλάβουμε αν αυτά που κουβέντιαζαν ήταν καλά ή κακά από τους μορφασμούς που κάνανε. Δε βγάζαμε άκρη και με τα κάθε είδους παραγκώμια που είχαν κολλήσει ο ένας στον άλλο.

Αυτή όμως η κουβέντα, στη γειτονιά, αυτή η γνήσια αθωότητα ήταν που τροφοδοτούσε την ίδια την ύπαρξή μας. Που έδενε σόγια και γειτονίες. Που τους έκανε να μαλώνουν για το τίποτα, αλλά που στην ανάγκη του γείτονα να χύνονται και στη φωτιά. Που έφερνε πρόσχαρους όλους, σέμπρους ή όχι, στο μάζεμα του καλαμποκιού και στον ολονύκτιο ξέφυλλο².

Ξέφυλλο, το μεγάλο πανηγύρι. Όλη η γειτονιά μόλις νύχτωνε έχονταν στην τσέπη τους το σουβλί από ρεϊκι μαζεύονταν στο χωράφι που είχαν ολημερίς μαζέψει το καλαμπόκι και όλη τη νύχτα κουβέντιαζαν και ξέφλλαγαν. Σαν τελειώνανε η νοικοκυρά άπλωνε τα μεσάλια και μοίραζε λαχανόπιτα ή και μπρούστουλο³, έτσι λέγαμε τη ζυμαρόπιτα. Και τα παιδιά να κάνουν βουτιές στο σωρό με τα ροκόφυλλα μέχρι

να τα πάρει ο ύπνος μες στα ροκόφυλλα με τα μαλλιά και τα μούτρα τους γεμάτα "τσιπαπαλίκια".⁴ Εκεί μες στα ροκόφυλλα νιώσαμε όλοι τα πρώτα παιδικά ερωτικά σκιρτήματα. Κάμποσες φορές, αν ήταν τέλεια ξαστεριά, μετράγαμε τα αστέρια ή κάναμε ευχές στα πεφταστέρια μόλις τα βλέπαμε και αν δε μας έπαιρνε ο ύπνος και έρχονταν τα μεσάνυχτα μετράγαμε τα κερόβολα⁵ που έπεσαν από το κλεμμένο άχυρο του κουμπάρου. Και την επόμενη βράδια στο χωράφι του γείτονα. Ίδια διαδικασία μέχρι να τελειώσει όλη η γειτονιά το ξέφυλλο.

Έτσι τα παιδιά αισθάνονταν το σπίτι του γείτονα δικό τους και όλους να τους φωνάζουν "μπάρμπα" και "κάκω"⁷. Κι αυτοί "παιδιά τους", "μάτι μου" και "σιάνι μου"⁸ να τους φωνάζουν και να τους φιλεύουν, ότι έχουν.

Ένα θελί⁹ ζεστή κουλούρα με λίγο τυρί, ένα ξεραμένο από το καλοκαίρι σύκο, ένα ρόδο ή καρύδια και καμιά φορά, σπάνια, λουκούμι που ευωδίαζε τριαντάφυλλο. Και τα παιδιά οικοδομούσαν τις δικές τους στέρες σχέσεις και δε βλέπανε την ώρα ν' ανταμώσουν σε καμιά Τζούμα με τη γίδα ή σε καμιά λακιά¹⁰ με τα πρόβατα. Να παίξουν το κυνηγιτό, το κρυφτό, τις μπιλίες-φτιαγμένες από λιωμένα κάθε είδους πλαστικά- τη λιουμπάδα¹¹ -με κέρδη τα καπάκια της γκαζόζας, τη σκλέτζα -αν υπήρχε η άπλα που χρειαζόταν το παικνίδι ή την περίφημη «φόλα». Είχαμε και τη "γουρούνα" που παίζονταν με κάτι παλούκια και ένα κουτί από γάλα. Ήταν το δικό μας νασιαρικό "χόκει". Κι αν υπήρχε και η κατάλληλη κατφόρα σε καμιά ρίπα, τότε με ένα κλωνάρι σκινάρι αρχίζαμε τη σβάρνα και ας πληρώναμε με φωνές και μαλώματα ή και ξύλο καμιά φορά τα σκισμένα μας παντελόνια. Εκεί στις τζιούμες, μέσα στα ρεϊκια στήναμε καλύβες με κλαριά, ανάβαμε φωτιά και ονειρευόμασταν παιδιαστικά το στήσιμο κάποτε του δικού μας σπιτικού. Δε λείπαμε και οι τσακωμοί. Μα αυτοί ήταν της στιγμής καμώματα πιο πολύ και πάντως έπαιζαν και αυτά το ρόλο τους στο να μην καταλάβαινε κανένας πότε περνούσε η ώρα και τρέμαμε σαν ακούγαμε τη φωνή της μάνας να φωνάζει από τη ράχη να μαζέψουμε τα «πράγματα».

Δεν ξεχνάγαμε όμως ποτέ, χειμώνα καλοκαίρι να στήνομα τις πλάκες μας, "τσιόμπλες"¹² τις λήγαμε, για να πιάσουμε κανένα κοκκινολαίμη-γκουσκουκι ή καμιά σταρφήρα.¹³ Ή σαν γιόμιζαν οι σμυρτές¹⁴ και οι κισσοί το ρίχναμε στα βρόγια για κοτσούφια και κυριαρίνες. Τσιμπερδές¹⁵ τις λέγαμε αλλιώς. Μαδούσαμε κρυφά τις ουρές των αλόγων ιδιαίτερα αν ήταν καφένια ή μαύρα για να φτιάξουμε τα βρόγια. Αλίμονο στα άλογα που ήταν ήμερα και δεν κλώτσαγαν. Αυτά μένανε κάθε χειμώνα χωρίς ουρά. Κάποιοι στα βρόγια ήταν καλλιτέχνες. Φκιάχνανε βρόγια με δεκαπέντε ή και είκοσι θηλιές. Για τις τσιόμπλες και τα βρόγια ποτέ δε μας μάλωνε κανένας. Μόνο μας συμβούλευαν να προσέχαμε όταν ανεβαίνουμε στους κισσούς μην πέσομε και κυρίως να μην τσακωνόμαστε με τα γειτονόπουλα και τους γκρεμίζομε τις πλάκες ή τους κλέβομε τα βρόγια.

Τα βράδια πάντως του χειμώνα όταν είχαμε καλό κυνήγι μοσοχυμύριζε η γωνιά από τους ψημένους κοκκινολαίμηδες και τις σταρφήρες και αν είχαμε από τα βρόγια και κανένα κοτσούφι τότε έμπαινε το κακάβι και το κάνανε με ρύζι "τσιορβά"¹⁶ για να φάνε όλοι. Οι πιο καλοί και άφοβοι πήγαιναν σαν βράδιαζε και στήνανε βράγια στις μοτσιάρες¹⁷ για μεκάτσοες. Οι πιο πολλοί δεν το αποτολούσανε γιατί φοβόνταν με τόσες ιστορίες για ισκιώματα και Τζίνες. Πάντως από τέλη του Φθινοπώρου στα μπράτσα των περισσότερων παιδιών κρυμμένα κάτω από τα σοκάκια, για το φόβο του δάσκαλου, ήταν περασμένα τα βρόγια για να στρώσουν¹⁸ οι θηλιές. Το θεωρούσανε καθήκον τους να συμμετέχουν και οι πιο μικρού στο στήσιμο του κακαβιού για να φάει η οικογένεια.

Μια φορά τυχεροί ήταν όσοι είχαν και μια στάλα χωράφι κατά τη μεριά του κάμπου. Έσπερναν και είχαν το καλαμπόκι της χρονιάς. Φτώχεια και κακομοιριά. Ανακάτευναν όλοι τους το χύμα. Κράταγε κάμποσα ζωντανά το κάθε σπίτι, για να τα βγάζουν πέρα. Σε χειρότερη μοίρα οι πολυφαμελίτες πούχαν πολλά στόματα να θρέψουν.

Νασιαρίτης Δ.

στο επόμενο φύλλο η συνέχεια

1. Καλαμποκιά 2. Το καθάρισμα από τα φύλλα του καλαμποκιού 3. Ζυμαρόπιτα 4. Ξεραμένοι στήμονες καλαμποκιού 5. Δεκαπέντε 6. Παραμυθι για τα σμήνη των αστεριών του γαλαξία 7. Θεία 8. Καμάρι μου /αστέρι μου/ Ήλιε μου 9. κομμάτι 10. Επίπεδο χωράφι αρκετής έκτασης 11. Ο παίκτης προσπαθούσε με πλακουδερή πέτρα να γκρεμίζει την πέτρα που πάνω της είχε τα καπάκια της γκαζόζας και σε κάποιες περιπτώσεις δεκάρες. 12. Παγίδες για μικρά πουλιά με πλακουδερές μεγάλες πέτρες 13. σπουργίτης 14. Μυρτιάς 15. Κότσουφας με κίτρινο ράμφος(αρβ) 16. Γιουβέτσι αλλά στο κακάβι 17. ελώδη εκτασης 11. Ο παίκτης προσπαθούσε με πλακουδερή πέτρα να